

EKOTURİZMDE YÖNETİM VE PAZARLAMA

Prof. Dr. Hakan AKYURT

Giresun Üniversitesi

© Copyright 2026

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Sayfa ve Kapak Tasarımı
978-625-362-086-8	Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı	Yayıncı Sertifika No
Ekoturizmde Yönetim ve Pazarlama	47518
Editör	Baskı ve Cilt
Hakan AKYURT	Vadi Matbaacılık
ORCID iD: 0000-0002-6522-684X	
Yayın Koordinatörü	Bisac Code
Yasin DİLMEN	BUS000000
	DOI
	10.37609/akya.4210

Kütüphane Kimlik Kartı

Ekoturizmde Yönetim ve Pazarlama / ed. Hakan Akyurt.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2026.
203 s. : tablo, şekil ; 160x235 mm.
Kaynaklar var.
ISBN 9786253620868

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Yayınevi

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖN SÖZ

Turizmin ekonomik anlamda ülke ekonomilerine katkısının artması nedeni ile turistik ürün çeşitlendirilmesi bir ihtiyaçtan çok, zorunlu bir durum haline gelmiştir. Ülke yönetimlerinin turistik kaynaklarını etkin ve nitelikli bir şekilde ülke geneline yayma arzusunu altında ekonomik refahın yükseltilmesi bulunmaktadır. Bu kapsamda, ülke turizm yönetimleri tarafından farklı turistik ürünlerin kaynaklara uygun olarak ortaya çıkarılması gerekmektedir.

Türkiye açısından turistik kaynakların coğrafi özelliklere uygun olarak etkin bir şekilde değerlendirilmesinde ekoturizm ön plana çıkmaktadır. Ekoturizme uygun birçok destinasyonun varlığı nedeni ile ekoturizm konusunda çalışmalar ile yatırımlar artmıştır. Ekonomik olarak ülke turizm gelirlerinin daha adaletli bir şekilde yayılmasını sağlamak, yerel halkın turizmden gelir elde etmesini ve istihdama destek vermek amacı ile ülke genelinde ekoturizm destinasyonları oluşturulmaktadır.

Ekoturizmin, turizmin mevsimsellik özelliğini ortadan kaldırması nedeni ile Türkiye’de farklı destinasyonlarda yatırım yapılmaktadır. Bu yatırımların gelire dönüştürülmesi için diğer turizm çeşitleri ile birlikte ele alınması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, nitelikli ve sürdürülebilir bir ekoturizm anlayışının geliştirilmesi için farklı bilim alanları ile işbirliği içerisinde çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Kitap, ekoturizmin farklı disiplinlerle birlikte yönetimini ve pazarlama unsurlarını ele almaktadır. Ekoturizmin sürdürülebilir bir şekilde gelişiminin ortaya konulması için farklı disiplinlerle değerlendirildiği çalışmaların ele alındığı bir eser olarak hedeflenmiştir. Bilim alanlarının farklı olarak ekoturizme yansıtılması ile sürdürülebilir gelişimin sağlanması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, yazarlarımız farklı bilimsel alanlar ile ekoturizme katkı sunmaya çalışmıştır.

Kitapta bölümleri ile destek veren yazarlarımıza ve yayın aşamasında desteklerini sunan Akademisyen Yayınevi’ne teşekkür ederim.

Editör

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Ekoturizm ve Kapsamı	1
	<i>Eray TURPCU</i>	
	<i>Gökalp Nuri SELÇUK</i>	
Bölüm 2	Ekoturizmde Destinasyon Değeri	29
	<i>Ceyda BAYKARA</i>	
Bölüm 3	Ekoturizmde Seyahat Acentaları	43
	<i>Ali AYDIN</i>	
Bölüm 4	Ekoturizmde Otel İşletmeleri Yöntemi	59
	<i>Nilgün POYRAZ</i>	
Bölüm 5	Ekoturizmde Lojistik Yönetimi	77
	<i>Ayşe GÜNGÖR</i>	
	<i>Sevgi ARSLAN</i>	
Bölüm 6	Ekoturizmde Gıda Güvenliği	89
	<i>Neslihan AKYURT</i>	
Bölüm 7	Gıda Atıkları ve Ekoturizme Etkileri	105
	<i>Neslihan AKYURT</i>	
Bölüm 8	Klasik Yönetim Paradigmalarının Sürdürülebilir Ekoturizm Bağlamında Karşılaştırmalı Analizi	121
	<i>Murat BAŞARAN</i>	
Bölüm 9	Sürdürülebilirlik Maskesinin Ardı: Ekoturizmde Etik Tartışmalar ve Yeşil Aklama	133
	<i>Güven KARAMAN</i>	
Bölüm 10	Pazarlama Hizmet Ekosisteminin Turizm Sektörüne Yansıması: Akıllı Turizm Ekosistemi	153
	<i>Mehmet Ali GENİŞ</i>	
Bölüm 11	Ekoturizmde Yavaş Pazarlama Paradigması	171
	<i>Burcu AKKAYA ATIKSOY</i>	

YAZARLAR

Öğr. Gör. Dr. Neslihan AKYURT

Giresun Üniversitesi, Espiye Meslek
Yüksekokulu, Gıda Kalite Kontrolü ve Analizi
Pr.

Sevgi ARSLAN

Lisans, Giresun Üniversitesi

Öğr. Gör. Dr. Burcu AKKAYA ATIKSOY

Giresun Üniversitesi

Ali AYDIN

Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi
Ekoturizm Rehberliği AD

Dr. Öğr. Üyesi Murat BAŞARAN

Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek
Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Pr.

Ceyda BAYKARA

Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali GENİŞ

Giresun Üniversitesi, Bulancak Kadir Karabaş
Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Uluslararası
Ticaret ve Finansman AD

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe GÜNGÖR

Giresun Üniversitesi, Bulancak Kadir Karabaş
Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Lojistik
Yönetimi AD

Dr. Öğr. Üyesi Güven KARAMAN

Giresun Üniversitesi Bulancak Kadir Karabaş
Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Lojistik
Yönetimi AD

Nilgün POYRAZ

Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Prof. Dr. Gökalep Nuri SELÇUK

Atatürk Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm
İşletmeciliği AD

Dr. Öğr. Üyesi Eray TURPCU

Giresun Üniversitesi, Bulancak Kadir Karabaş
Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Turizm
İşletmeciliği AD

Bölüm 1

EKOTURİZM VE KAPSAMI

Eray TURPCU¹
Gökalp Nuri SELÇUK²

Giriş

Dünya’da gelişimi en hızlı sektörlerden biri olan turizm sektörü, emek-yoğun özelliği ile hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler tarafından en çok tercih edilen hizmet kollarından biri olmuştur. Bu yüzden ülkelerin bir yandan sahip olduğu turizm kaynakları ile ekonomilerini canlandırmaya ve çeşitlendirmeye çalıştığı diğer yandan da turizmin sağlamış olduğu ekonomik pastadan pay alma veya aldıkları payı büyütme için rekabete girdikleri görülmektedir. Fakat her ülkenin gelişmişlik düzeyine bağlı olarak turizm sektöründe ulaşmak istediği hedefler de farklılık göstermektedir. Gelişmiş olan ülkeler için turizm sektörü gelir etkisi yaratırken gelişmekte olan ülkeler için ise döviz kazandırma ve istihdam fırsatları yaratma katkısı sağlamaktadır (Yıldız, 2011: 54). Özellikle 1990’lı yıllardan itibaren tüm dünyada turizm faaliyetlerinin ekonomik etkisinin daha da büyütülmesi için deniz-kum-güneş üçlemesi dışında farklı turizm türlerine karşı eğilimin artmasını sağlamak ve aynı zamanda talebi karşılamak amacıyla alternatif turizm arayışları başlamış ve turizm türlerini çeşitlendirme yönünde çalışmalar yapılmıştır (Emekli, 2005: 100). Bu çalışmalar, kitle turizmine bağlı kalabalıklığın ve yoğunluğun belli yerde toplandığı alanlarda yapılan turizm etkinliklerine karşı olarak, insanların doğayla baş başa kalabilecekleri, doğayı keşfedebilecekleri, turizmin olumsuz etkilerini belli bir seviyede azaltabilecekleri

* Bu çalışma, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı’nda Prof. Dr. Gökalp Nuri SELÇUK danışmanlığında tamamlanan “Hizmet Kalitesi ve Seyahat Engelleri Algısı ile Müşteri Memnuniyeti ve Destinasyon Sadakati Algısı Arasındaki İlişkinin Ekoturizm Yöresinde İncelenmesi: Uzungöl’ü Ziyaret Eden Yabancı Turistler Üzerine Bir Uygulama” başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, Bulancak Kadir Karabaş Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Turizm İşletmeciliği AD, eray.turpcu@giresun.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-2732-6222

² Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği AD, gokalpns@atauni.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-5073-6046

KAYNAKLAR

- Akova, İ. (1995). Akarsu turizmi. *Türk Coğrafya Dergisi*, (30), 393-408.
- Akyurt, H. (2023). Turizmin çevresel etkileri. R. A. Wolff, K. Y. Genç & N. Hüsnuoğlu (Eds.), *Çevre ve ekonomi*, (ss. 76-101), Bursa: Ekin Yayınevi.
- Akyurt, N. (2024). Çevresel bilinç ve atık sorunu: Deniz ürünlerinin işlenmesi. H. Yolaşmazoğlu (Ed.), *Çevresel Bilinç Üzerine Disiplinler Arası Çalışmalar: Eğitim, Medya ve Atık Yönetiminin Etkileri içinde* (s.66-99). Ankara: Bidge Yayınları.
- Amalu, T. E., Otop, O. O., Duluora, E. I., Omeje, V. U., & Emeana, S. K. (2018). Socio-economic impacts of ecotourism attractions in Enugu state, Nigeria. *Geo Journal*, 83(6), 1257-1269.
- Aşlıoğlu, F. (2021). A research on the sufficiency of using GIS technology in ecotourism land suitability analysis. *Turkish Journal of Agriculture. Food Science and Technology*, 9(7), 1283-1291.
- Atmış, E. (1994). *Türkiye’de yayla turizminde altyapı sorunları*. (Tez No. 34557) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Ayotte, A. L. (2009). *Ecotourism as a form of sustainable development in South Africa* [Master’s thesis, Queen’s University]. Queen’s University Library Digital Repository. <https://queensu.scholaris.ca/items/2920f923-e1b8-4840-a59e-f73ab61c570a>
- Baloch, Q. B., Shah, S. N., Iqbal, N., Sheeraz, M., Asadullah, M., Mahar, S., & Khan, A. U. (2023). Impact of tourism development upon environmental sustainability: a suggested framework for sustainable ecotourism. *Environmental Science and Pollution Research*, 30(3), 5917-5930.4.
- Baporikar, N. (2023). Entrepreneurial opportunities in the tourism sector. *Journal of Entrepreneurship & Management*, 12(2), 20-31.
- Baruah, D., & Sarma, D. (2018). Mahseer in recreational fisheries and ecotourism in India. *NACA News*, 22(2), 1-10.
- Beeton, S. (1999). Hoof prints on the mind: An exploration of attitudinal relationships between bushwalkers and commercial horseback tours. *Tourism Management*, 20(2), 255-259.
- Béki, P., Metzger, J., & Lasztovicza, D. (2016). Caves, as touristic attractions in Hungary: Adventure, health, culture, ecotourism. *Applied Studies in Agribusiness and Commerce*, 10(4-5), 51-58.
- Bhatta, K. D. (2019). Exploring socio-cultural impacts of ecotourism in the Annapurna conservation area, Nepal. *Journal of Engineering Technology and Planning*, (1), 55-74.
- Bilici, N., & Işık, Z. (2018). Bölgesel kalkınmada yayla turizmi: Rize ili örneği. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 1-21.
- Bravo, E. P. M., Jimenez, L. A. M., Calderon, T. A. V., & Intriago, H. O. (2024). Birdwatching as an alternative for forest conservation. *Revista de Gestão Social e Ambiental*, 18(12), 1-9.
- Brooker, E., & Joppe, M. (2014). A critical review of camping research and direction for future studies. *Journal of Vacation Marketing*, 20(4), 335-351.
- Butarbutar, R., & Soemarno, S. (2013). Environmental effects of ecotourism in Indonesia. *Journal of Indonesian Tourism and Development Studies*, 1(3), 97-107.
- Carp, E. & Tullio, R. (2022). The principles of ecotourism development. *International Scientific-Practical Symposium*, 27 September 2022, Kişinev (Chişinău), Moldova, (pp. 131-139).
- Carrier, J. G., & Macleod, D. V. (2005). Bursting the bubble: The socio-cultural context of ecotourism. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 11(2), 315-
- Chandel, A., & Mishra, S. (2016). Ecotourism revisited: Last twenty-five years. *Czech Journal of Tourism*, 5(2), 135-154.
- Chhantyal, J. (2021). *Trekking guide contribution in promotion of sustainable tourism practices in EBC trek* [Doctoral dissertation, Tribhuvan University].
- Chow, C. W. (2004). *The potential for eco-tourism development in Hong Kong* [Master’s thesis, The Centre of Urban Planning & Environmental Management the University of Hong Kong].
- Cobbinah, P. B. (2015). Contextualising the meaning of ecotourism. *Tourism Management Perspectives*, 16, 179-189.

- Connell, J. (2009). Birdwatching, twitching and tourism: Towards an Australian perspective. *Australian Geographer*, 40(2), 203-217.
- Cowx, I. G. (2001). Recreational sport fishing in fresh waters. *Encyclopedia of Life Support Systems*, 89-94.
- Çevirgen, A. (2004). Edremit yöresinde ekoturizme yönelik bir talep araştırması. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(12), 46-67.
- D'Onofrio, A. (2019). System design for territorial cycle tourism. *Proceedings of the 3rd LeNS World Distributed Conference*, 3-5 April 2019, Beijing, China, (pp. 291-295).
- Deiminit, A., Siuki, H. S., & Eslamian, S. (2014). Tourism and River Environment. In S. Eslamian (Ed.), *Handbook of engineering hydrology: Environmental hydrology and water management* (pp. 401-419). Boca Raton, Florida: Taylor & Francis Group, CRC Press.
- Demir, C., & Çevirgen, A. (2006). *Ekoturizm yönetimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Demirezen, B. (2020). Agro tourism in Turkey. *International Journal of Health Management and Tourism*, 5(1), 64-75.
- Diamantis, D. (1999). The concept of ecotourism: Evolution and trends. *Current Issues in Tourism*, 2 (2-3), 93-122.
- Doğanay, S. (2011). Koruma-kullanma dengesi açısından cami boğazı yaylası ve çakırgöl çevresinin turistik potansiyeline coğrafi bir yaklaşım. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14(22), 165-186.
- Drumm, A., & Moore, A. (2002). *An introduction to ecotourism planning (Vol. 1)*. Arlington, USA: Nature Conservancy.
- Erdogan, N. (2003). *Çevre ve (eko) turizm*. Ankara: Erk Yayıncılık.
- Ersöz, G. Y. (2021). Bolu'da tabiat yürüyüşü (trekking ve hiking). A. Saldamlı, A. Kurnaz, A. Akın & İ. Bayhan (Eds.), *Turizm penceresinden Bolu içinde* (s. 163-178). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Garrod, B. (2009). Understanding the relationship between tourism destination imagery and tourist photography. *Journal of Travel Research*, 47(3), 346-358.
- Goharipour, H., & Hajiluie, M. M. (2016). A study on river ecotourism development: Case study: Karaj River. *International Journal of Geography and Geology*, 5(4), 73-85.
- Goodwin, H. (1996). In pursuit of ecotourism. *Biodiversity & Conservation*, 5(3), 277-291.
- Habumuremyi, F., & Habimana, J. C. (2023). Botanic garden tourism and its potential as tourist's attraction in Karongi District. *Journal of Hospitality and Tourism*, 3(1), 1-13.
- Hermann, U. P., & Bouwer, S. C. (2023). Motives to visit urban ecotourism sites: A study of a botanical garden in South Africa. *Journal of Environmental Management & Tourism*, 14(2), 563-574.
- Hesam, M., Bagheri, F., & Atefi, A. (2020). Assessment of tourism development compliant with ecotourism principles, case study: Guilan, Iran. *Journal of Sustainable Rural Development*, 4(2), 263-276.
- Huddart, D. (2019). Horseback riding. In D. Huddart & T. Stott (Eds.), *Outdoor recreation: Environmental impacts and management* (pp. 215-248). Cham: Springer International Publishing.
- Hussain, I. (2022). An overview of ecotourism. *IJNRD-International Journal of Novel Research and Development*, 7(3), 471-481.
- Ibrahim, I., Zukhri, N., & Rendy, R. (2019). From Nature Tourism to Ecotourism: Assessing the Ecotourism Principles Fulfillment of Tourism Natural Areas in Bangka Belitung: Dari Nature Tourism ke Ecotourism: Menakar Keterpenuhan Prinsip-Prinsip Ecotourism pada Kawasan Wisata Alam di Bangka Belitung. *Society*, 7(2), 281-302.
- Ionel, M. (2019). Ecotourism and its importance on the tourism market. *Ovidius University Annals, Economic Sciences Series*, 19(2), 300-305.
- İslamoğlu İ., İmamoğlu A., & Çavuşoğlu G. (2014). Verçenik Yaylası'nın alternatif turizmi ve rekreasyonel faaliyetlerinin belirlenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2(Special Issue 2), 271- 282.
- Jiang, J. (2008). *Evaluation of the potential of ecotourism to contribute to local sustainable development: A case study of Tengtou Village, China* [Doctoral dissertation, Massey University].

- Jolly, D. A., & Reynolds, K. A. (2005). *Consumer Demand for Agricultural and On-Farm Nature tourism*. UC Small Farm Center Research Brief. Retrieved from [http:// www.sfc.ucdavis.edu/agritourism/agtourbrief0601.pdf](http://www.sfc.ucdavis.edu/agritourism/agtourbrief0601.pdf).
- Karadoğan, S., & Yıldırım, A. (2008). Mardin-Midyat platosunun ekoturizm açısından değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÜCAUM) V. Coğrafya Sempozyumu*, 16-17 Ekim 2008, Ankara, Türkiye, (ss. 439-451).
- Kasalak, M. A., & Akıncı, Z. (2015). Ekoturizmin yerel halk üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(1), 189-196.
- Kasalak, M. A., & Bahtiyar Sarı, D. (2023). *Her yönüyle ekoturizm*. Nevşehir: Kapadokya Üniversitesi Yayınları.
- Kaya, M. (2015). *Ayancık ve yakın çevresinin ekoturizm potansiyeli*. (Tez No. 407650) [Doktora tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Kaypak, Ş. (2012). Ekolojik turizm ve sürdürülebilir kırsal kalkınma. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2012(1), 11-29.
- Khan, M. M. (1997). Tourism development and dependency theory: Mass tourism vs. ecotourism. *Annals of Tourism Research*, 24(4), 988-991.
- Kızılırmak, İ. (1995). Türkiye'de yayla turizmi ve Karadeniz Yaylaları. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 63-65.
- Koens, J. F., Dieperink, C., & Miranda, M. (2009). Ecotourism as a development strategy: Experiences from Costa Rica. *Environment, Development and Sustainability*, 11(6), 1225-1237.
- Koli, V.K. (2025). Is photography only advantageous for research and ecotourism? A reassessment to increase its value in conservation efforts. In: Sridhara, S., Kumar Chakravarthy, A., Bali, G., Ramamurthi, R. (Eds.), *Animal behavior in the tropics* (pp. 27-46). Singapore: Springer.
- Kuguyo, T. T., & Gandiwa, E. (2023). The influence of photographic safaris and game drives on tourism performance in Zimbabwe. *Cogent Social Sciences*, 9(2), 1-15.
- Kumar, S., Hasija, N., Kumar, V., & Sageena, G. (2023). Ecotourism: a holistic assessment of environmental and socioeconomic effects towards sustainable development. *Current World Environment*, 18(2), 589-607.
- Külekçi, E. A., & Sezen, İ. (2018). Bir ekoturizm aktivitesi olarak mağara turizmi: Erzurum ili Elmalı Mağarası örneği. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 3(1), 66-75.
- Laarman, J.G., & Durst, P.B. (1987). Nature travel in the tropics. *Journal of Forestry*, 85(5): 43-46.
- Lama WB & Sattar N. (2004). Mountain tourism and the conservation of biological and cultural diversity. In: Price MF, Jansky LF & Iatsenia AA (Eds), *Key issues for Mountain Areas* (pp. 111-148). Tokyo: United Nations University Press
- Lamont, M. (2009). Reinventing the wheel: A definitional discussion of bicycle tourism. *Journal of Sport & Tourism*, 14(1), 5-23.
- Lindberg, K. (2001). Economic impacts. In D. Weaver (Ed.), *Encyclopedia of ecotourism* (pp. 363-377). Wallingford, UK: CAB International.
- Mearns, M. A. (1999). *Perspectives on Sustainable Ecotourism with Specific Reference to the Ingwavuma District (Northern KwaZulu-Natal)*. [Doctoral dissertation, University of Johannesburg].
- Moir, P., Mylonopoulos, D., & Terzoglou, E. (2021). Hikingtourism: motives and behaviours. A case study. *TIMS Acta*, 15(1), 13-22.
- Mosammam, H. M., Sarrafi, M., Nia, J. T., & Heidari, S. (2016). Typology of the ecotourism development approach and an evaluation from the sustainability view: The case of Mazandaran Province, Iran. *Tourism Management Perspectives*, 18, 168-178.
- Mozumder, M. M. H., Uddin, M. M., Schneider, P., Islam, M. M., & Shamsuzzaman, M. M. (2018). Fisheries-based ecotourism in Bangladesh: Potentials and challenges. *Resources*, 7(4), 61.
- Mudasir, N., Ghouse, S., & Stanikzai, H. U. R. (2020). A review of ecotourism and its economic, environmental and social impact. *Journal of Emerging Technologies and Innovative Research*, 7(8), 1739-1743.

- Nepal, S. K. (2002). Mountain ecotourism and sustainable development. *Mountain Research and Development*, 22(2), 104-109.
- Newsome, D., Milewski, A., Phillips, N., & Annear, R. (2002). Effects of horse riding on National Parks and other natural ecosystems in Australia: Implications for management. *Journal of Ecotourism*, 1(1), 52-74.
- Nicolaides, A., & Vettori, S. (2019). Ethical responses and environmental law for ecotourism sustainability. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 8(2), 1-21.
- Nowaczek, A., & Mehta H. (2018). Hunting and fishing as ecotourism: the authenticity debate. En Rickly J. & Vidon E. (Eds.), *Authenticity & tourism: Materialities, perceptions, experiences* (pp. 201-216). Leeds: Emerald Publishing.
- Ogoc, M. N. (2021). Socio-cultural, economic and environmental impacts of ecotourism in birilarosa protected landscape and seascape (BLPLS). *Asian J. Environ. Ecol*, (15), 27-37.
- Okonkwo, E. E., Afoma, E., & Martha, I. (2017). Cave tourism and its implications to tourism development in Nigeria: A case study of Agu-Owuru cave in Ezeagu. *International Journal of Research in Tourism and Hospitality*, 3(3), 16-24.
- Orams, MB. (2000). Types of ecotourism. In Weaver DB, (Ed), *The encyclopaedia of ecotourism* (pp. 23-36). Wallingford: CABI Publishing.
- Ounmany, K. (2014). *Community-based ecotourism in laos: Benefits and burdens sharing among stakeholders* [Doctoral dissertation,, Humboldt-Universität zu Berlin].
- Page, S., & Connell, J. (2006). *Tourism a modern Synthesis* (2nd ed.). London: Thomson Learning.
- Pucher, J., & Buehler, R. (2017). Cycling towards a more sustainable transport future. *Transp. Rev.*, 37, 689-694.
- Québec Declaration (2002). *Québec declaration on ecotourism*. (27/04/2026 tarihinde <https://www.gdrc.org/uem/eco-tour/quebec-declaration.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- Rózycki, P., & Dryglas, D. (2014). Trekking as a phenomenon of tourism in the modern world. *Acta Geoturistica*, 5(1), 24-40.
- Sadad, A., & Yoswaty, D. (2022). Analyze of sustainability of ecotourism in Bukit Tiga Puluh National Park in Riau province, Indonesia. *International Journal of Sustainable Development & Planning*, 17(7), 2335-2346.
- Sarpong, GO, Blankson, B., & Britwum, CT. (2018). Residents' wiews on benefits and costs of ecotourism projects: A study of Bobiri forest and butterfly sanctuary in Ghana. *International Journal of Hospitality & Tourism Systems* 11(1), 14-25.
- Selivanov, V., Kazak, A., Shulga, M., et al. (2024). Ecotourism as an effective direction for a healthy lifestyle. *BIO Web of Conferences, XIII International Scientific and Practical Conference "Medico-biological and Pedagogical Foundations of Adaptation, Sports Activities and a Healthy Lifestyle"*, 18-19 April 2024, Voronezh, Russia, (pp. 1-9).
- Siddiqua, T. (2006). Ecotourism: New approach to economic development in Bangladesh. *Khulna University Studies*, 7(1), 137-144.
- Slusariuc, G. C., & Bică, M. P. (2015). Mountain tourism-pleasure and necessity. *Ecoforum Journal*, 4(2), 119-126.
- Solmaz, S. A. (2019). Sürdürülebilir turizm ve Türkiye'de çevre politikaları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12 (66), 1175-1186.
- Stanciu, M., Popescu, A., & Stanciu, C. (2023). Rural tourism, agrotourism and ecotourism in Romania: current research status and future trends. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture & Rural Development*, 23(1), 745-758.
- Stem, C. J., Lassoie, J. P., Lee, D. R., & Deshler, D. J. (2003). How'eco'is ecotourism? A comparative case study of ecotourism in Costa Rica. *Journal of Sustainable Tourism*, 11(4), 322-347.
- Stojanović, V., Demonja, D., Mijatov, M., Dunjić, J., & Tišma, S. (2022). Concept of ecotourism development in UNESCO biosphere reserves: Case studies from Croatia and Serbia. *Šumarski list*, 146(5-6), 243-253.

- Strasdas, W. (2002). *The Ecotourism Training Manual for Protected Area Managers*. German Foundation for International Development. Zschortau, Germany: Center for Food, Rural Development and the Environment.
- Sutherland, L. (2013). Botanic gardens as ecotourism sites. In R. Ballantyne & J. Packer (Eds.), *International handbook of ecotourism* (pp. 470– 484). Cheltenham: Edward Elgar.
- Şekercioglu, C. H. (2002). Impacts of birdwatching on human and avian communities. *Environmental Conservation*, 29(3), 282-289.
- TIES (2015). *What is ecotourism?* (27/04/2026 tarihinde <https://ecotourism.org/what-is-ecotourism/> adresinden ulaşılmıştır).
- Türkmen, S., & Gökdemir, S. (2021). Bisiklet turizmi motivasyonlarının belirlenmesi. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences*, 4(1), 19-32.
- Ünal Ankaya, F., Balık, G., & Aslan, B. G. (2018). Dünyada ve Türkiye’de ekoturizm, sosyal-kültürel ve ekonomik katkıları. *Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi*, 1(2), 69-72.
- Van Heerden, C. H. (2020). Motivation and involvement in camping–A gender perspective. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 9(1), 1-14.
- Vishwanatha, S., & Chandrashekar, B. (2014). An analysis of socio-cultural impacts of ecotourism in Kodagu District. *American journal of research communication*, 2(7), 135-147.
- Wallace, G. N., & Pierce, S. M. (1996). An evaluation of ecotourism in Amazonas, Brazil. *Annals of Tourism Research*, 23(4), 843-873.
- Wearing, S., & Larsen, L. (1996). Assessing and managing the sociocultural impacts of ecotourism: revisiting the Santa Elena rainforest project. *Environmentalist*, 16(2), 117-133.
- Weaver, D. (1998). *Ecotourism in the less developed world*. Newyork: CABI.
- Weaver, D. B. (1999). Magnitude of ecotourism in Costa Rica and Kenya. *Annals of tourism research*, 26(4), 792-816.
- Weaver, D. B. (2001). *The encyclopedia of ecotourism*. Oxford: CABI.
- Worsman, R. (2007). Ecotours-toward sustainable tourism for botanic gardens. *3rd Global Botanic Gardens Congress*. 16-20 April 2007, Wuhan, China, (pp.1-4).
- WTO (1995). *World tourism organisation news*. (23/04/2026 tarihinde <https://www.unwto.org/history> adresinden ulaşılmıştır).
- Yıldız, Z. (2011). Turizmin sektörünün gelişimi ve istihdam üzerindeki etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 3(5), 54-71.
- Zengin, B., & Savgın, E. C. (2016). Türkiye çiftlik turizminin neresinde? *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(35), 475-494.
- Zheleva, V., Mutafov, E., Branzova, P., & Dimitrova, A. (2025). Ecotourism And Organic Farming. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture & Rural Development*, 25(2), 937-945.
- Zoto, S., Qirici, E., & Polena, E. (2013). Agrotourism-A sustainable development for rural area of Korca. *European Academic Research*, 1(2), 209-223.

Bölüm 2

EKOTURİZMDE DESTİNASYON DEĞERİ

Ceyda BAYKARA¹

Giriş

Turistlerin bir turizm destinasyonunu ziyaret ederken algıladıkları ve satın alma niyetlerini etkileyen birçok faktör ortaya çıkabilmektedir. Daha önce yaşanan tecrübeler, arkadaşların tavsiyeleri, sosyal medya ve diğer reklamlar, algılamalar gibi birçok farklı unsurun turist davranışını etkilediği bilinmektedir. Bu kapsamda, turistik bir destinasyonda çekiciliklerin ortaya konması ve destinasyonun değerinin turistlere ulaştırılması önemli bir hale gelmektedir.

Destinasyon değeri, deneyimin ötesine geçerek daha geniş anlamda anlatıları, bilgiyi, idealleri, sosyo-kültürel nesneleri, manzaraları, etkileşimleri ve bir destinasyonu dikkate değer kılan olayları kapsamaktadır. Varoluş ve yokluk böylece seyahat ve zengin zıtlıkların etkileşiminden doğmaktadır. Anlatılar olmadan, bir yerin güzelliği fark edilmez ve önemsiz hale gelmektedir. Oysa mekân değeri, deneyim başka bir varış noktasını somutlaştırmadığı sürece pek bir önem taşımaz; bu varış noktası ifade edilecek bir fikir, keşfedilecek bir manzara veya yenilenecek bir insan ilişkisi olabilmektedir.

Mekânsal sunumlar, yer değerini kapsarken, zamansal sunumlar ise varış noktası değerini ifade etmektedir. Her iki boyut da dört sorunun üzerine kuruludur. Sebeple birlikte (neden bu ritme daha fazla odaklanılmalı), sunumların dokuz boyutu varış noktasını, ritim içindeki bağlantıları, ritimler arasındaki tamamlayıcı değerleri ve diğer varış noktalarıyla olan bağlantılarını aydınlatmaktadır. Her varış noktası yalnızca mevsimsel hava koşullarının, günlük olayların ve yaşamın daha büyük ritimlerinin yörüngesine değil, aynı zamanda kendi sosyal, kültürel ve tarihsel koşullarına da bağlıdır.

Örnekler arasında, bir sanat topluluğunun ortaya çıkışı gibi sosyo-kültürel eğilimler, eski kuşakların hatırlayabileceği bir nehrin rehabilitasyonu, göçmen

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, ceydabaykara7@gmail.com, ORCID iD: 0009-0009-1785-9042

Destinasyon değeri kavramı, turizm alanında sürdürülebilir kalkınmanın temel taşlarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu değer, destinasyonların sahip olduğu doğal, kültürel ve insani varlıkların toplamını yansıtarak hem ekonomik hem de sosyal açıdan büyük önem taşımaktadır. Destinasyon değeri, farklı bileşenlerin entegre bir biçimde değerlendirilmesiyle ortaya çıkar ve etkin yönetim, planlama ve pazarlama stratejileriyle korunabilir ve artırılabilir.

Ekoturizmde destinasyon değeri, turizm ekosisteminin dinamik ve bağlamsal doğasını kabul ederek, içsel ve araçsal değeri bilinçli bir şekilde ayırt etmenin önemini vurgulanmalıdır. Ekoturizmde yer alan her paydaşın katılımı, sağlam yönetişim, destinasyonun tarihsel evriminin tanınması ve kapsayıcılık arayışı gibi çağdaş ekoturizm gerekliliklerini dikkate alarak, ekoturizm destinasyon değerine ilişkin anlayışı genişletmek uygun olacaktır.

Ekoturizm ilkelerine uyum sağlayan ve paydaşların aktif katılımını teşvik eden destinasyon yönetim modelleri, bu değerın korunması ve artırılmasında tercih edilen yöntemlerdir. Ayrıca, sahip olunan değerin doğru ölçüm ve izleme araçlarıyla belirlenmesi, yönetim politikalarının etkinliğinin değerlendirilmesini sağlayacaktır. Sonuç olarak, destinasyon değeri hem ekonomik faydalar hem de toplumsal ve çevresel katkılar açısından dikkate alınması gereken bir kavramdır. Sürdürülebilirliğin ve katılımcı yaklaşımların benimsenmesiyle, destinasyonların uzun vadeli gelişimi ve ekoturizmin sağlıklı bir biçimde ilerlemesi mümkün olacaktır. Bu bağlamda, etkili yönetim ve stratejik planlama, destinasyon değerinin korunmasında ve artırılmasında temel unsurlar olarak öne çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

- Ajuhari, Z., Aziz, A., & Bidin, S. (2023). Characteristics of attached visitors in ecotourism destination. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 42, 100608.
- Akyurt, N. (2025). Ekoturizmi Geliştirmede Gıda Ürünlerinin Güvenliği, Editör: Akyurt Hakan, *Ekoturizmde Sürdürülebilir Gelişim Yöntemleri*, ss. 59 -84, Ankara: Bidge Yayınları.
- Akyurt, H., & Turpcu, E. (2023). Otel Yöneticilerinin Ekoturizm Kapsamında Engelli Turizmi Kriterleri Değerlendirmesi: Ordu İli Üzerine Bir Araştırma. *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 171-186.
- Akyurt, H., & Ültay, E. (2021). Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitiminin Mevcut Durumu ve Turizm Sektörü Beklentileri. Ed: Ayşe Çatalcalı Ceylan, Ferhat Özbay, Zafer Özomay, Mustafa Batuhan Kurt. *Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Araştırma ve Değerlendirmeler*, 2, ss. 160-187, Ankara: Gece Kitabevi.
- Akyurt, H., & Ültay, E. (2022). Ekoturizm ve ekoturizm rehberliği eğitimi lisansüstü tezlerinin bibliyometrik analizi. *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 56-70.
- Akyurt, H., & Yolaşğmazoğlu, N. (2022a). Üniversitelerdeki gastronomi eğitiminde gıda mühendisliğinin önemi ve gastronomi mühendisliği. *Social Sciences Studies Journal (SSSJournl)*, 8(102), 3222-3236.

- Akyurt, H., & Yolaşığmazoğlu, N. (2022b). Gıda mühendisliği ile turizm ilişkili lisansüstü tezlerinin bibliyometrik analizi. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (ISHSR)*, 9(89), 2149-2158.
- Akyurt, H., & Yolaşığmazoğlu, N. (2023). *Gastronomi mühendisliği ve Eğitimi*. Ankara: İksad Yayınevi.
- Argan, M. (2019). Destinasyonda Ürün Geliştirme. D. Yüncü (Edt.), *Destinasyon Yönetimi İçinde*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Bahar, O. (2013). Turizm Sektörü Ekonomi İlişkisi. M. Kozak (Edt.), *Turizm Ekonomisi İçinde*. Eskişehir: Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Bayazıt Hayta, A. (2008). Turizm Pazarlamasında Tüketici Satın Alma Süreci ve Karşılaşılan Sorunlar, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 31-48.
- Beall, J. M., Boley, B. B., Landon, A. C., & Woosnam, K. M. (2021). What drives ecotourism: environmental values or symbolic conspicuous consumption? *Journal of Sustainable Tourism*, 29(8), 1215-1234.
- Bieger, T. (1998). Reengineering Destination Marketing Organisations-The Case Of Switzerland. *Revue De Tourisme*, 53(3), 4-17.
- Chiu, Y. T. H., Lee, W. I., & Chen, T. H. (2014). Environmentally responsible behavior in ecotourism: Exploring the role of destination image and value perception. *Asia pacific journal of tourism Research*, 19(8), 876-889.
- Coltman, M. M. (1989). *Tourism Marketing*, New York: Van Nostrand Reinhold,
- Fanea-Ivanovici, M., Baber, H., Salem, I. E., & Pana, M. C. (2025). What do you value based on who you are? Big five personality traits, destination value and electronic word-of-mouth intentions. *Tourism and Hospitality Research*, 25(1), 104-119.
- Grapentin, S., & Ayikoru, M. (2019). Destination assessment and certification: Challenges and opportunities. *Sustainability*, 11(13), 3691.
- Huwae, V. E., Noermijati, N., Rofiaty, R., & Husein, A. S. (2020). The mediating role of destination value, tourist satisfaction, and tourist engagement on the relationship between destination image and tourist loyalty in Maluku, Indonesia. *Leisure/loisir*, 44(4), 587-620.
- Hunitie, M. F., Sarairoh, S., Al-Srehan, H. S., Al-Quran, A. Z., Alneimat, S., Al-Hawary, S. S., & Alshurideh, M. T. (2022). Ecotourism intention in Jordan: the role of ecotourism attitude, ecotourism interest, and destination image. *Inf. Sci. Lett*, 5(11), 1815-1822.
- Jaya, I. P. G. I. T. (2018). Measuring How Destination Image and Perceive Value Affect Customers' Satisfaction for Ecotourism. *International Journal of Social Science and Business*, 2(2), 68-76.
- Kim, M., & Qu, H. (2017). The moderating effects of three reference groups on Asian pleasure travelers' destination value. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 34(7), 892-904.
- Korucuk, S., Turpcu, E., & Akyurt, H. (2018). Bütünleşik Dematel ve Gia yöntemleri ile seyahat acentalarında lojistik performans unsurlarının ölçülmesi ve en ideal seyahat acentası seçimi: Giresun ili örneği. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 820-842.
- Limon, S. & Geniş, M. A. (2011). Turizm Sektöründe Simülasyon Uygulamaları Temalı Oteller, *Journal of Current Researches on Social Sciences (JoCReSS)*, 1(1) 9-23.
- Minor, K., Bertocchi, D., Fedeli, G., Tomat, L., & Bratec, M. (2025). Daily deal distribution and local destination characteristics: Data-driven analysis of upmarket Italian hotel online sales practices. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 63, 290-300.
- Mohamad, vd., (2011). A Structural Model of Destinations Image, Tourists, Satisfaction and Destination Loyalty. *International Journal of Business and Management Studies*. 3(2), 167-177.
- Oliveira, P., & Pereira, P. T. (2008). Who values what in a tourism destination? The case of Madeira Island. *Tourism Economics*, 14(1), 155-168.
- Oviedo-García, M. Á., Castellanos-Verdugo, M., Vega-Vázquez, M., & Orgaz-Agüera, F. (2017). The Mediating roles of the overall perceived value of the ecotourism site and attitudes towards ecotourism in sustainability through the key relationship ecotourism knowledge-ecotourist Satisfaction. *International Journal of Tourism Research*, 19(2), 203-213.

- Regalado-Pezúa, O., Carvache-Franco, M., Carvache-Franco, O., & Carvache-Franco, W. (2023). Perceived value and its relationship to satisfaction and loyalty in cultural coastal destinations: A study in Huanchaco, Peru. *PloS one*, 18(8), e0286923.
- Salman, A., Jaafar, M., Mohamad, D., & Khoshkam, M. (2023). Understanding Multi-stakeholder Complexity & Developing a Causal Recipe (fsQCA) for achieving Sustainable Ecotourism: A. Salman et al. *Environment, Development and Sustainability*, 25(9), 10261-10284.
- Stienmetz, J. L., & Fesenmaier, D. R. (2019). Destination value systems: Modeling visitor flow structure and economic impact. *Journal of Travel Research*, 58(8), 1249-1261.
- Thal, K. I., & Hudson, S. (2019). A conceptual model of wellness destination characteristics that contribute to psychological well-being. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 43(1), 41-57.
- Turpcu, E., & Akyurt, H. (2018). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer streslerinin belirlenmesi: Giresun üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(69), 365-380.
- Türkay, O. (2014). *Destinasyon Yönetimi: Yönetim Bilim Bakış Açısıyla İşlevler, Yaklaşımlar ve Araçlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Usta, R. (2014). *Turizm: Genel ve Yapısal Yaklaşım*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ültay, E. (2022). Primary Pre-Service Teachers' metaphorical Perceptions of The Concept of Environmental Pollution. *Journal of Baltic Science Education*, 21(2), 275-287.
- Ültay, E., Akyurt, H., & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 188-201.
- Xu, H., Lovett, J. C., & Law, R. (2022). Understanding destination value co-creation on social media: An application of travel blog analysis. *Tourism and Hospitality*, 3(3), 573-588.
- Yıldız, Z. (2011). Turizm Sektörünün Gelişimi ve İstihdam Üzerindeki Etkisi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 3(5), 54-71.
- Yolasıǧmazoğlu, N. (2023). Su Ürünleri Tesislerinin Ekoturizm Üzerindeki Etkileri. *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 112-132.
- Zhang, H., Jiang, J., & Zhu, J. (2023). The perceived value of local knowledge tourism: dimension identification and scale development. *Frontiers in Psychology*, 14, 1170651.

Bölüm 3

EKOTURİZMDE SEYAHAT ACENTALARI

Ali AYDIN¹

Giriş

İnsanların gezme, görme ve eğlenme ihtiyaçlarının süreklilik arz eden bir durum olması nedeni ile turizm faaliyetleri önemli sektörler arasına girmiştir. Bu durum, gelişen ulaşım ile iletişim araçları sayesinde gelecekte de hızla gelişen bir sektör olma yolunda ilerlemektedir. Turizm faaliyetlerinden döviz geliri elde edilmesi, istihdama katkı sağlaması ve turizm dışında birçok farklı sektöre kazanç sağlaması nedeniyle ülke yönetimlerinin vazgeçemeyeceği duruma gelmiştir. Yatırımların artması, teşvikler ve insanların ilgisinin gelişimi ile turizmin çeşitlendirilmesi zorunlu hale gelmiştir. Bu zorunluluk nedeni ile ülke kaynaklarının turizme uygun hale getirilip turistlere sunulması önem arz etmektedir.

Ekoturizm faaliyetleri turizm sektörü içerisinde doğa temelli bir turizm çeşidi olarak görülen, ancak içinde birçok farklı turizm çeşidini barındıran önemli bir turizm çeşididir. Dünyadaki doğal alanların turizm amaçlı olarak kullanımını, çevresel unsurlara özen gösterilmesini ve doğa ile iç içe tatil imkanlarını sağlayan bir turizm çeşidi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ekoturizm destinasyonlarının artırılması, alt yapı yatırımları ve tanıtımların artması ile turistik talep açısından ülke turizm gelirlerine önemli katkılar sağlayabilmektedir.

Seyahat acentalarının önemi nedeni ile turizm konusu ile acentalar arasındaki ilişkilerin incelenmesi ve geliştirilmesi önemli bir husustur. Turizm işletmelerinin ve destinasyonlarının geliştirilmesi aşamasında acentaların rolü artmıştır. Turistlerin destinasyonlara transferi, konaklama ve diğer turizm aktivitelerinin yapılması işlevleri, seyahat acentaları tarafından sunulan hizmetler içerisinde yer almaktadır. Bu kapsamda, seyahat acentalarının bir turizm destinasyonu açısından en önemli pazarlama işletmesi olduğu gerçeği söz konusu olmaktadır.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi Ekoturizm Rehberliği AD, or52du@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0002-2758-5366

satma girişimleri, destinasyon geliştiricileri ve işletmecileri tarafından evrensel olarak kabul görmemektedir ve bu tür temaları ele alırken yüksek derecede hassasiyet gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Abrate, G., Bruno, C., Erbetta, F., & Fraquelli, G. (2020). Which future for traditional travel agencies? A dynamic capabilities approach. *Journal of Travel Research*, 59(5), 777-791.
- Akyurt, N. (2024). Gıda Atıklarının Çevresel Sorunlar Üzerine Etkileri, Editör: Yolasıǧmazoǧlu Hülya, *Çevresel Bilinç Üzerine Disiplinler Arası Çalışmalar: Eğitim, Medya ve Atık Yönetiminin Etkileri*, ss. 100-120, Ankara: Bidge Yayınları.
- Akyurt, N. (2025). Ekoturizmi Geliştirmede Gıda Ürünlerinin Güvenliǧi, Editör: Akyurt Hakan, *Ekoturizmde Sürdürülebilir Gelişim Yöntemleri*, ss. 59 -84, Ankara: Bidge Yayınları.
- Akyurt, H., & Turpcu, E. (2023). Otel Yöneticilerinin Ekoturizm Kapsamında Engelli Turizmi Kriterleri Değerlendirmesi: Ordu İli Üzerine Bir Araştırma. *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 171-186.
- Akyurt, H., & Ültay, E. (2021). Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitiminin Mevcut Durumu ve Turizm Sektörü Beklentileri. Ed: Ayşe Çatalcalı Ceylan, Ferhat Özbay, Zafer Özomay, Mustafa Batuhan Kurt. *Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Araştırma ve Değerlendirmeler*, 2, ss. 160-187, Ankara: Gece Kitabevi.
- Akyurt, H., & Ültay, E. (2022). Ekoturizm ve ekoturizm rehberliǧi eğitimi lisansüstü tezlerinin bibliyometrik analizi. *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 56-70.
- Akyurt, H., & Yolasıǧmazoǧlu, N. (2022). Gıda mühendisliǧi ile turizm ilişkili lisansüstü tezlerinin bibliyometrik analizi. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 9(89), 2149-2158.
- Akyurt, H., & Yolasıǧmazoǧlu, N. (2023). Water Pollution Effects of Touristic Facilities: Water Quality Example of Batlama Stream (Giresun, Türkiye). *Arctic Journal*, 76(3), 1-14.
- Aseres, S. A., & Sira, R. K. (2021). Ecotourism development in Ethiopia: Costs and benefits for protected area conservation. *Journal of Ecotourism*, 20(3), 224-249.
- Buhalis, D., & Ujma, D. (2006). Intermediaries: travel agencies and tour operators. In *Tourism business frontiers* (pp. 171-180). London: Routledge.
- Choi, Y. E., Oh, C. O., & Chon, J. (2021). Applying the resilience principles for sustainable ecotourism development: A case study of the Nakdong Estuary, South Korea. *Tourism Management*, 83, 104237.
- Conway, T., & Cawley, M. (2012). Organizational networking in an emerging ecotourism destination. *Tourism Planning & Development*, 9(4), 397-409.
- Dalilah, M. S., Albattat, A., Nur Hafify Shazwani, R., Theana, N., & Wan Hamisah, W. H. (2020). The Preferences of Potential Tourists in Utilizing Travel Agencies and Travel Application. *International Journal of Scientific & Technology Research*, 9(3), 78-89.
- Erdoğan, N. (2012). Environmental views and practices in tourism industry: a study on travel agency managers. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 52-65.
- Gajić, T., Kovačević, B., & Penić, M. (2014). Employees' satisfaction in travel agencies. *African journal of business management*, 8(14), 540-550.
- Hsu, P. Y., Ku, E. C., Lai, T. C., & Hsu, S. C. (2022). Developing a Muslim tourism market: the perspective of travel agencies. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 5(1), 166-185.
- Hussain, I. (2022). An overview of ecotourism. *IJNRD-International Journal of Novel Research and Development*, 7(3), 471-481.
- Hossain, M. S., Hussain, M. N., Ahmed, T., Gain, N., & Islam, M. A. (2025). The role of travel agencies and tour operators in the development of the tourism sector: An Empirical study on Bangladesh. *American Journal of Tourism and Hospitality*, 3(1), 67-77.

- Kalaitan, T. V., Stybel, V. V., Gutyj, B. V., Hrymak, O. Y., Kushnir, L. P., Yaroshevych, N. B., & Kindrat, O. V. (2021). Ecotourism and sustainable development. Prospects for Ukraine. *Ukrainian Journal of Ecology*, 11(1), 373-383.
- Korucuk, S., Turpcu, E., & Akyurt, H. (2018). Bütünleşik Dematel ve Gia yöntemleri ile seyahat acentalarında lojistik performans unsurlarının ölçülmesi ve en ideal seyahat acentası seçimi: Giresun ili örneği. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 820-842.
- Kutty, A. S., & Melwin Joy, M. (2020). Role of travel agencies in promoting tourism. *Aegaeum Journal*, 8(8), 1218-1231.
- Law, R., Leung, K., & Wong, R. (2004). The impact of the Internet on travel agencies. *International journal of contemporary hospitality management*, 16(2), 100-107.
- Lawton, L. J., & Weaver, D. B. (2009). Travel agency threats and opportunities: The perspective of successful owners. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 10(1), 68-92.
- Lee, S., & Joo, D. (2024). Intermediary organizations as supporters of residents' innovativeness and empowerment in community-based tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 32(8), 1534-1556.
- Limon, S. & Geniş, M. A. (2011). Turizm Sektöründe Simülasyon Uygulamaları Temalı Oteller, *Journal of Current Researches on Social Sciences (JoCRSS)*, 1(1) 9-23.
- McAllister, N. (2017). Social Sustainability: The Role of Ecotourism in Regenerating Cultural and Environmental Histories in Rio de Janeiro. Open Access Senior Thesis, Brazil.
- Pujar, S. C., & Mishra, N. (2021). Ecotourism industry in India: a review of current practices and prospects. *Anatolia*, 32(2), 289-302.
- Sandell, K. (2006). The right of public access: Potentials and challenges for ecotourism. *Ecotourism in Scandinavia: Lessons in theory and practice*, 4, 98-112.
- Shrestha, S. (2012). Roles of travel agencies of Nepal in promoting ecotourism. *Bachelor's Thesis*, Degree Programme in Facility Management Tourism, Catering and Domestic Services, Nepal.
- Silva, G., & McDill, M. E. (2004). Barriers to ecotourism supplier success: A comparison of agency and business perspectives. *Journal of Sustainable Tourism*, 12(4), 289-305.
- Snow, M. M., & Snow, R. K. (2003). Aviation opportunities in ecotourism. *Journal of Aviation/Aerospace Education & Research*, 12(2), 3.
- Sosa, M. C., & Brenner, L. (2021). Factors of community participation that explain the benefits of ecotourism. *Revista de Turismo y Patrimonio Cultural*, 19, 453-476.
- Turpcu, E., & Akyurt, H. (2018). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer streslerinin belirlenmesi: Giresun üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(69), 365-380.
- Underdahl, S. (2017). Social Reflections on the Ecocertification process and Protected Areas of Australia. *江戸川大学紀要*, 27.
- Ültay, E. (2022). Primary Pre-Service Teachers' metaphorical Perceptions of The Concept of Environmental Pollution. *Journal of Baltic Science Education*, 21(2), 275-287.
- Ültay, E., Akyurt, H., & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 188-201.
- Üzümcü, O. O. & Koç, B. (2017). Ekolojik Turizm Kavramı: Fethiye Örneği. *Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi*, 10(1), 14-19.
- Yolaşmazoğlu, N. (2023). Su Ürünleri Tesislerinin Ekoturizm Üzerindeki Etkileri. *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 112-132.
- Yun, J., Klaus, P., Hong, E., Lee, S., & Park, J. (2024). Effects of travel agencies' environment, social, and governance marketing activities on consumer behavioral intentions. *International Journal of Tourism Research*, 26(5), e2789.

Bölüm 4

EKOTURİZMDE OTEL İŞLETMELERİ YÖNTEMİ

Nilgün POYRAZ¹

Giriş

İnsanların çalışma hayatları dışında zorunlu olarak ihtiyaçları arasında tatillerini yaşama isteği, özellikle ulaşım ve iletişim araçlarının gelişimi ile birlikte artmıştır. Tatillerini huzurlu ve arzu ettikleri biçimde yaşamak isteyen turistlerin, farklı destinasyonlarda farklı turizm aktivitelerinde tercihleri görülmektedir. Bu durumun genel doğası olarak, deniz turizmi dışında birçok farklı turizm seçeneğinin ortaya çıkması nedeni ile son yıllarda turistik tercihlerde değişimlere sebep olmuştur. Turizmin yoğun turistik merkezler dışında doğal alanlara yönelmesinin ardından, ekoturizm önemli turizm türlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Turizm sektörünün ve doğal olarak ekoturizm sektörünün en önemli aktörlerinin başında otel işletmeleri gelmektedir. Turistik çeşitlendirmenin arttığı destinasyonlarda konaklama işlevi önemli bir husus olarak dikkat çekmektedir. Tatil sürecinin doğal süreci içinde konaklama seçeneğinin arzu edilen şekilde gerçekleşmesi, tatilin en değerli kısmını oluşturmaktadır. Konaklama durumu sorunlu olan bir turist için tatilleri hakkında karar vermek zor olacaktır. Sadece tatillerinin kötü geçmesi ile sınırlı kalmayan konaklama süreci, destinasyonun, yerel halkın ve hatta ülke imajının zedelenmesine de sebep olabilmektedir.

Otellerin özellikleri seyahat edilen destinasyonların özelliği ile uyumlu olmalıdır. Aksi takdirde, turistlerin tatillerinde eksiklikler oluşabilecek ve destinasyona uyumluluk olmadığı takdirde memnuniyetsizlikler ile karşılaşılabilir. Bu durum, yerel yöneticiler ve kamu yöneticileri tarafından hassasiyetle üzerinde durulması gereken konuların başında gelmektedir. Son yıllarda özellikle ekoturizm destinasyonlarında yapılan otel işletmelerin, doğa özelliklerine uygun yapılarda olduğu görülmektedir.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, nilgunpoyraz28@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-5861-7922

faaliyetlerinin entegre edildiği kendi başına bir destinasyon bile olabilmektedir. Otelin ekoturizmde faaliyet gösterdiği özellikler, politika yönelimini analiz etmek, güçlü yönlerinden yararlanmak ve zayıf yönlerini azaltmak için bir merceğe görevi görebilir. Buna göre, ekoturizm bağlamlarında faaliyet gösteren otelcilik sektörünün rolleri, ekonomik önemi, çevresel ve sosyal boyutları ve mevcut stratejik etkilerini incelemek son derece önemlidir.

Bilimsel olarak çalışma kapsamında öneri vermek gerekirse, betimsel içerik analizi ile yeni çalışmalar yapmanın uygun olacağı düşünülmektedir. Betimsel içerik analizi, bilimsel çalışmanın genel özetidir (Ültay vd., 2021). Betimsel içerik analizi ile otel işletmeciliği ile ekoturizm arasındaki bilimsel çalışmalar derlenerek, hangi konuda çalışmalar yapılabileceği ortaya çıkarılabilir. Ekoturizm, geleneksel turizmle karşılaştırıldığında benzer ancak farklı fikirler, değerler ve operasyonel tarzlar paylaşmaktadır. Turizm alanında faaliyet gösteren otellerin oranı nispeten küçük olsa da, ekoturizm yapan otellerin sayısı artmaya devam etmektedir. Bu nedenle, ekoturizm destinasyonlarında faaliyet gösteren otellerin çevreci, doğa ile barışık ve yerel halk ile işbirliği içinde çalışarak, sürdürülebilir olması uygun olacaktır.

KAYNAKÇA

- Abdurakhmanova, A., & Ahrorov, F. (2025). The economic and social impacts of ecotourism on local employment and income: A case study of rural Samarkand, Uzbekistan. *Regional Science Policy & Practice*, 17(3), 100180.
- Accinelli, E., Brida, J. G., Carrera, E., & Pereyra, J. (2007). The effects on environmental investment of changes in tourism demand. *Tourismos*, 2(2), 129-140.
- Akyurt, N. (2025). Ekoturizmi Geliştirmede Gıda Ürünlerinin Güvenliği, Editör: Akyurt Hakan, *Ekoturizmde Sürdürülebilir Gelişim Yöntemleri*, ss. 59 -84, Ankara: Bidge Yayınları.
- Akyurt, H., & Turpcu, E. (2023). Otel Yöneticilerinin Ekoturizm Kapsamında Engelli Turizmi Kriterleri Değerlendirmesi: Ordu İli Üzerine Bir Araştırma. *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 171-186.
- Akyurt, H., & Ültay, E. (2021). Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitiminin Mevcut Durumu ve Turizm Sektörü Beklentileri. Ed: Ayşe Çatalcalı Ceylan, Ferhat Özbay, Zafer Özomay, Mustafa Batuhan Kurt. *Sosyal ve Beşerî Bilimlerde Araştırma ve Değerlendirmeler*, 2, ss. 160-187, Ankara: Gece Kitabevi.
- Akyurt, H., & Ültay, E. (2022). Ekoturizm ve ekoturizm rehberliği eğitimi lisansüstü tezlerinin bibliyometrik analizi. *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 56-70.
- Akyurt, H., & Yolaşğmazoğlu, N. (2022a). Gıda mühendisliği ile turizm ilişkili lisansüstü tezlerinin bibliyometrik analizi. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 9(89), 2149-2158.
- Akyurt, H., & Yolaşğmazoğlu, N. (2022b). Üniversitelerdeki gastronomi eğitiminde gıda mühendisliğinin önemi ve gastronomi mühendisliği. *Social Sciences Studies Journal (SSSJJournal)*, 8(102), 3222-3236.
- Akyurt, H., & Yolaşğmazoğlu, N. (2023). *Gastronomi mühendisliği ve Eğitimi*. Ankara: İksad Yayınevi.

- Bader, E. E. (2005). Sustainable hotel business practices. *Journal of Retail & Leisure Property*, 5(1), 70-77.
- Batinić, I. (2016). Hotel management and quality of hotel services. *Journal of Process Management and New Technologies*, 4(1), 25-29.
- DeRoos, J. A. (2010). Hotel management contracts—Past and present. *Cornell Hospitality Quarterly*, 51(1), 68-80.
- Dewi, E. P., Budilaksono, S., Febrianty, F., Nurzaman, F., & Rosadi, A. (2022). Public preferences for implementation of sharia hotel facilities. *Journal of Indonesian Tourism, Hospitality and Recreation*, 5(1), 103-114.
- Ekasari, S., Sintesa, N., Dharmawan, D., Munizu, M., & Sumardi, S. (2024). Analysis of The Influence of Ecotourism Strategy, Accommodation Management and Public Management on National Tourism Competitiveness. *Innovative: Journal Of Social Science Research*, 4(3), 13710-13718.
- Ingor, A. (2016). Features of hotel industry. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності, 1(1), 188-193.
- Kanaan, K., Abuhjeeleh, M., Darabseh, F., Taha, O. & Aljawarneh, N. M. (2023). How digital marketing and innovative performance contribute to hotel restaurant revenue growth: The mediating role of knowledge sharing. *Cogent social sciences*, 9(1), 2209985.
- Kobyak, M. V., & Lvovna, I. E. (2015). The competitiveness of hotel facilities. *Theory and practice. Organization*, 6(2), 12-21.
- Korucuk, S., Turpcu, E., & Akyurt, H. (2018). Bütünleşik Dematel ve Gia yöntemleri ile seyahat acentalarında lojistik performans unsurlarının ölçülmesi ve en ideal seyahat acentası seçimi: Giresun ili örneği. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 820-842.
- Kularatne, T., Wilson, C., Månsson, J., Hoang, V., & Lee, B. (2019). Do environmentally sustainable practices make hotels more efficient? A study of major hotels in Sri Lanka. *Tourism Management*, 71, 213-225.
- Landa-Zárate, M., Fernández-Echeverría, E., García-Santamaría, L. E., Fernández-Lambert, G., & Martínez-Mendoza, E. (2024). An approach to define service strategies: The case of an ecotourism hotel in Mexico. *Journal of Industrial Engineering and Management*, 17(1), 182-195.
- Limon, S. & Geniş, M. A. (2011). Turizm Sektöründe Simülasyon Uygulamaları Temalı Oteller, *Journal of Current Researches on Social Sciences (JoCReSS)*, 1(1) 9–23.
- Lin, B., Chen, J., Bin, G., & Zhu, L. (2026). Cognitive Misalignment Among Stakeholders and Governance Strategies in the Li River Karst Scene–Village System: AQ Methodology Study. *Sustainability*, 18(3), 1569.
- Nikolskaya, E. Y., Pasko, O. V., Volkova, I. A., Dekhtyar, G. M., & Lebedeva, O. Y. (2017). Boosting the competitiveness of hotel business operators in current conditions. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 8(8), 1617-1622.
- O’Fallon, M. J., & Rutherford, D. G. (2010). *Hotel management and operations*. London: John Wiley & Sons.
- Olya, H., Altınay, L., Farmaki, A., Kenebayeva, A., & Gursoy, D. (2021). Hotels’ sustainability practices and guests’ familiarity, attitudes and behaviours. In *Sustainable Consumer Behaviour and the Environment* (pp. 43-61). London: Routledge.
- Oriade, A., Osinaike, A., Aduhene, K., & Wang, Y. (2021). Sustainability awareness, management practices and organisational culture in hotels: Evidence from developing countries. *International Journal of Hospitality Management*, 92, 102699.
- Pathmasiri, E. H. G. C., Nimalasiri, L. K. D. C. H., & Bandara, T. W. M. T. W. (2025). Mitigating ecotourism challenges through effective stakeholder engagement: Insights from Udawalawa National Park in Sri Lanka. *Journal of Asian Geography*, 4(1), 32-43.
- Pavolová, H., Bakalár, T., Tokarčík, A., & Cimboláková, I. (2024). The sustainable management of ecohotels for the support of ecotourism—A case study. *Sustainability*, 16(20), 8863.
- Prakash, S., Sharma, V. P., Singh, R., & Vijayvargy, L. (2023). Adopting green and sustainable practices in the hotel industry operations-an analysis of critical performance indicators for impro-

- ved environmental quality. *Management of Environmental Quality: An International Journal*, 34(4), 1057-1076.
- Provotorina, V., Kazmina, L., Petrenko, A., & Makarenko, V. (2020). Development of the hotel business as a component of the regional tourism industry. *In International Scientific Conference on Architecture and Construction* (pp. 20-32). Singapore: Springer Nature Singapore.
- Remenyik, B., Szőke, B., Veres, B., & Dávid, L. D. (2025). Innovative sustainability practices in ecotourism and the hotel industry: Insights into circular economy and community integration. *Journal of Infrastructure Policy and Development*, 9(1), No-10946.
- Shanti, J. (2016). A study on environmental sustainability practices of star hotels in Bangalore. *Asian Journal of Business Ethics*, 5, 185-194.
- Štetić, S., & Trišić, I. (2018). The role and importance of ecosystems in creating tourism activities. *Hotel and Tourism Management*, 6(2), 35-46.
- Sucheran, R., & Moodley, V. (2019). Guest dynamics perception towards environmentally-friendly practices in hotels in KwaZulu-Natal, South Africa. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 8(3), 1-18.
- Turpcu, E., & Akyurt, H. (2018). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer streslerinin belirlenmesi: Giresun üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(69), 365-380.
- Ültay, E. (2022). Primary Pre-Service Teachers' metaphorical Perceptions of The Concept of Environmental Pollution. *Journal of Baltic Science Education*, 21(2), 275-287.
- Ültay, E., Akyurt, H., & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 188-201.
- Yolaşığmazoğlu, N. (2023). Su Ürünleri Tesislerinin Ekoturizm Üzerindeki Etkileri. *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 112-132.

Bölüm 5

EKOTURİZMDE LOJİSTİK YÖNETİMİ

Ayşe GÜNGÖR¹
Sevgi ARSLAN²

Giriş

Turizm, kültürel etkileşimin ve ekonomik kalkınmanın önemli unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir. Günümüzde, doğal kaynakların aşırı kullanımı, karbon emisyonlarının artışı ve sürdürülebilirlik tartışmalarında geleneksel turizm faaliyetleri gündeme gelmiştir. Bu bağlamda ekoturizm, doğayı koruma, yerel halkın refahını artırma ve çevre dostu uygulamaları teşvik etme amacıyla ortaya çıkan alternatif bir turizm modeli olarak öne çıkmaktadır.

Ekoturizmin başarısı, yalnızca doğal güzelliklerin korunmasına değil, aynı zamanda etkin bir lojistik yönetimine de bağlıdır. Zira ulaşım, konaklama, tedarik zinciri ve altyapı gibi lojistik unsurlar, ekoturizmin sürdürülebilirliğini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle lojistik yönetimi, ekoturizmde hem çevresel hem de ekonomik hedeflerin gerçekleştirilmesinde kritik bir rol üstlenmektedir.

Bu kitap, ekoturizmde lojistik yönetiminin teorik ve pratik boyutlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Küresel trendler, Türkiye'nin ekoturizm potansiyeli, yeşil lojistik uygulamaları ve uluslararası politikaların etkileri ele alınarak, akademik ve sektörel düzeyde kapsamlı bir çerçeve sunulacaktır. Ayrıca gelecek perspektifleri üzerinden, ekoturizmde lojistik yönetiminin sürdürülebilir kalkınmaya nasıl katkı sağlayabileceği tartışılacaktır.

Ekoturizmin Gelişimi ve Lojistik Yönetimi

Ekoturizm, doğal alanlara yönelik sorumlu seyahati teşvik eden ve yerel halkın yaşamlarına dikkat eden bir turizm modelidir. Son yıllarda yapılan akademik araştırmalar, ekoturizmin hem sürdürülebilirlik hem de kırsal kalkınma

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, Bulancak Kadir Karabaş Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Lojistik Yönetimi AD, ayse.gungor@giresun.edu.tr, ORCID iD: 0009-0006-3916-9657

² Lisans, Giresun Üniversitesi, sevgiarslan2@icloud.com

Sonuç ve Öneriler

Ekoturizm, sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle doğrudan bağlantılı bir turizm modeli olarak, çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlarıyla lojistik yönetimiyle güçlü bir entegrasyon gerektirmektedir. Kitap boyunca ele alınan bölümler, ekoturizmin yalnızca doğa koruma odaklı bir yaklaşım olmadığını; aynı zamanda lojistik süreçlerin etkin yönetimi, uluslararası politikaların entegrasyonu ve yerel halkın katılımı ile sürdürülebilir bir kalkınma modeli sunduğunu göstermektedir.

Gelecekte ekoturizmde öne çıkacak stratejiler arasında döngüsel ekonomi uygulamaları, akıllı destinasyon yönetimi ve yerel halkın dijital platformlar aracılığıyla sürece katılımı yer almaktadır. Hall (2019), sürdürülebilir turizmin geleceğinin yalnızca çevresel değil, aynı zamanda sosyal ve teknolojik boyutlarla şekilleneceğini vurgulamaktadır.

Ekoturizmde lojistik yönetimi, klasik turizm lojistiğinden farklı olarak çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik boyutlarını içermektedir (Hall, 2011). Yapay zekâ ve dijitalleşme, ekoturizmde tedarik zinciri ve ulaşım süreçlerinin optimizasyonunda kritik rol oynamaktadır (Ivanov & Webster, 2019).

Kriz ve risk yönetimi, ekoturizmin sürdürülebilirliğini güvence altına almak için vazgeçilmezdir. Karbon nötr turizm hedefleri ulusal stratejilere entegre edilmeli ve ekoturizm destinasyonları için sertifikasyon sistemleri geliştirilmelidir (UNFCCC, 2015). Yerel halkın ekoturizm süreçlerine aktif katılımı teşvik edilmeli, ekonomik fayda adil şekilde paylaşılmalıdır. Uluslararası iş birlikleri ve fonlar Türkiye'deki ekoturizm projelerine entegre edilmelidir.

Türkiye'nin ekoturizm potansiyeli uluslararası örneklerle karşılaştırılmalı ve lojistik altyapı eksiklikleri giderilmelidir (Altınok Çalışkan & Uzun, 2023). Yeşil lojistik uygulamaları yaygınlaştırılmalı; ulaşım, konaklama ve tedarik zinciri süreçlerinde çevre dostu teknolojiler kullanılmalıdır (Sbihi & Eglese, 2010). Döngüsel ekonomi ve akıllı destinasyon yönetimi gibi yeni nesil stratejiler, ekoturizmin geleceğinde öncelikli araştırma alanları olarak geliştirilmelidir (Hall, 2019).

KAYNAKÇA

- Altınok Çalışkan, S. E., & Uzun, O. (2023). Ekoturizm'in Türkiye ve Dünyadaki Gelişimi. *Kent Akademisi* (Online), 16(2), 989–1002. <https://doi.org/10.35674/kent.1189580>
- Aymankuy, Y. Ş. (2001). Turizm Sektöründe Kriz Yönetimi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(6), 105-118
- Ballou, R. H. (2007). The Evaluation and Future of Logistics and Supply Chain Management. *European Business Review*, 19, 332-348. <https://doi.org/10.1108/09555340710760152>

- Banister, D. (2008). The sustainable mobility paradigm. *Transport Policy*, 15(2), 73–80. <https://doi.org/10.1016/j.tranpol.2007.10.005>
- Bohdanowicz, P. (2006). Environmental awareness and initiatives in the Swedish and Polish hotel industries—Survey results. *International Journal of Hospitality Management*, 25(4), 662–682. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2005.06.006>
- Boo, E. (1991). *Ecotourism: The potentials and pitfalls*. World Wildlife Fund.
- Borchers, H. (2002). *Ecotourism as a conservation strategy in Komodo National Park, Indonesia. Conference Contesting Development: Pathways to Better Practice, 3rd Biennial Conference of the International Development Studies Network of Aotearoa New Zealand*, Massey University, Palmerston North.
- Bowersox, D. J., Closs, D. J., & Cooper, M. B. (2013). *Supply Chain Logistics Management* (4th ed.). McGraw-Hill.
- Chopra, S., & Meindl, P. (2016). *Supply Chain Management: Strategy, Planning, and Operation* (6th ed.). Pearson.
- Christopher, M. (2016) *Logistics and Supply Chain Management*. 5th Edition, Pearson, London.
- Deste, M., Binbaşıoğlu, H., & Türk, M. (2018). Konaklama İşletmelerinde Atık Yönetimi ve Geri Dönüşüm: İnönü Üniversitesi Kale Göl Otel Örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 225–234. <https://doi.org/10.18506/anemon.309791>
- Diñçer Ö.(1992). Stratejik Yönetim ve işletme politikası, İstanbul, Timaj Basımevi
- Doğan E. (2024). *Turizm Sektöründe Çevresel Zararları Azaltmada ve Çevre Dostu Uygulamaları Teşvik Etmede Sürdürülebilir Turizmin Rolü*, Turizmde Güncel Gelişmeler ve Araştırmalar, Çizgi Kitabevi, Konya
- Duman, A., Batman,O., & Boğan, E. (2023). Helal Konseptli Otel İşletmelerinin Lojistik ve Tedarik Fırsatları. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi* 11/1,21-41 <https://doi.org/10.54429/sevad.1298778>
- Gedik, Y. (2024). Turizmin Yeşil Yüzü: Sürdürülebilir Turizm Faydaları, Zorlukları ve Stratejileri Üzerine Kavramsal Bir Çerçeve. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,13(25),44-65<https://doi.org/10.58635/ufuksbedergi.1489323>
- Gössling, S. (2018). Tourism, tourist learning and sustainability: an exploratory discussion of complexities, problems and opportunities. *Journal of Sustainable Tourism*, 26(2), 292–306. <https://doi.org/10.1080/09669582.2017.1349772>
- Gössling, S. (1999). Ecotourism: A means to safeguard biodiversity and ecosystem functions? *Ecological Economics*, 29(2), 303–320.
- Gössling, S., & Hall, C. M. (2006). *Tourism and global environmental change: Ecological, social, economic and political interrelationships*. Routledge.
- Gunn, C.A. (1994). *Tourism Planning: Basics, Concepts, Cases*. Taylor & Francis
- Hall, C. M. (2019). Constructing Sustainable Tourism Development: The 2030 Agenda and the Managerial Ecology of Sustainable Tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 27, 1044–1060. <https://doi.org/10.1080/09669582.2018.1560456>
- Hall, C. M. (2011). Policy learning and policy failure in sustainable tourism governance: from first- and second-order to third-order change? *Journal of Sustainable Tourism*, 19(4–5), 649–671. <https://doi.org/10.1080/09669582.2011.555555>
- ICAO. (2019). *Carbon Offsetting and Reduction Scheme for International Aviation (CORSIA)*. International Civil Aviation Organization.
- Ivanov, S., & Webster, C. (2019). Robots, artificial intelligence, and service automation in travel, tourism and hospitality. Emerald Publishing. <https://doi.org/10.1108/9781787566873>
- Kiper, T., Uzun, O., & Ateş, O. (2022). Quantitative Analysis Of Rural Development, Ecotourism Planning, Rural Planning Studies. *Akademik Doğa ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1–18.
- Küçük, O. ve Küçük, N. (2019). Determining the Relationship Between Halal Logistics Performance Level and Customer Satisfaction: An Application in TR 82 V. International Caucasus-Central Asia Foreign Trade and Logistics Congress,İstanbul

- Özdemir, G., & Çulha, O. (2009). Ekoturizm ve sürdürülebilir turizm ilişkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 233–248.
- Page, S. J. (2019). *Tourism management* (6th ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429422898>
- Prawiti. (2000). *Ecotourism Development and Concepts* (Master's thesis / Research Report).
- Pegrum D. F. (1963). *Transportation: economics and public policy*. Homewood, Ill: R. D. Irwin.
- Ross, D. J. (1998). *Ecotourism Planning and Management Strategies for Local Communities*. *Journal of Sustainable Tourism*, 6(4), 312–325.
- Saatçioğlu, C. (2006). *Ulaştırma Sistemleri ve Politikaları: Türkiye-Avrupa Birliği Uygulamaları*. Ankara: Gazi Kitabevi
- Sbihi, A., Eglese, R.W. (2010). Combinatorial optimization and Green Logistics. *Ann Oper Res* 175, 159–175 <https://doi.org/10.1007/s10479-009-0651-z>
- Seyhan, G., & Yılmaz, B. S. (2010). Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Konaklama İşletmelerinde Yeşil Pazarlama: Calista Luxury Resort Hotel. *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 11(1), 51–74.
- Sperling, D., & Gordon, D. (2009). *Two billion cars: Driving toward sustainability*. Oxford University Press.
- Tutcu, A. (2021). Ekoturizm ve Türkiye'nin Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirmesi. *Atlas Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(6), 68–82
- Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB). (2002). *Turizmde yükselen değer: Ekoturizm*. TÜRSAB Ar-Ge Yayınları
- United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. United Nations.
- UNWTO (2023). *Tourism's Carbon Footprint: Global and Regional Perspectives*.
- Ünal Ankaya, F., Yazıcı, K., Balık, G., & Aslan, B. G. (2021). Dünyada ve Türkiye'de Ekoturizm: Sosyal-Kültürel ve Ekonomik Katkıları.
- Weaver, D. (2001). Ecotourism as mass tourism: Contradiction or reality? *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 42(2), 104–112. <https://doi.org/10.1177/0010880401422010>

Bölüm 6

EKOTURİZMDE GIDA GÜVENLİĞİ

Neslihan AKYURT¹

Giriş

Günümüz turizm hareketleri incelendiğinde en önemli konuların başında yiyecek ile içecek tüketiminin geldiği görülmektedir. Gıdaların insan hayatı için gerekliliğinin tatilleri ve boş zamanlarında da en önemli bir husus haline gelmesi, turizm sektörünün gıda kapsamlı içeriklere önem vermesini sağlamıştır. Farklı tatlar aramak ve tatilleri sırasında yeni deneyimler yaşamak isteyen turistler, gıda kapsamlı seyahatlere de yönelmiştir. Otellerin konaklama hizmetleri ile birlikte yiyecek ile içecekler sunması, turistik talep açısından da rekabet etme avantajı sağlamaktadır. Bu nedenle, gıdaların nasıl hazırlandığından ve turistlerin masalarına gelen tüm aşamalar, artık günümüz turizm bilimi açısından üzerinde durulması gereken bir konu haline gelmiştir.

Gıda kavramı, insanların iletişim araçlarının ve teknolojinin gelişmesi ile birlikte daha da önemli hale gelen bir konu olmaya devam etmektedir. Gıdaların insan sağlığı için ne kadar önemli olduğunun ve gelecekteki fiziksel ile ruhsal yapısının üzerine etkilerinin anlaşılması, üretim aşamasından en son tüketim aşamasına kadar gıda konusunun önemini arttırmıştır. Bu bağlamda, turizm faaliyetlerindeki en önemli konulardan biri olan gastronomi konusu ile birlikte, turizm işletmelerinde gıda üretiminden sunumuna kadar tüm aşamalarda gıda güvenliği ön plana çıkmıştır.

Gıda güvenliği, halk sağlığını korumak için elzemdir ve gıda güvenliği tehlikelerinin tutarlı bir şekilde yönetilmesini içermektedir. Gıda güvenliği, gıda kaynaklı hastalıkları önleyecek şekilde gıdaların işlenmesi, hazırlanması ve saklanması kavramı olarak geniş bir şekilde tanımlanmaktadır. Gıda güvenliğinin genellikle “Temizle, Pişir ve Soğut” olarak bilinen üç temel ilkesi vardır; ayrıca, belirli coğrafi bölgeye bağlı olarak, gıda alerjilerinin kontrolü ve bulaşıcı

¹ Öğr. Gör. Dr., Giresun Üniversitesi, Espiye Meslek Yüksekokulu, Gıda Kalite Kontrolü ve Analizi Pr., neslihan.yolasigmazoglu@giresun.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-3827-6892

ile ilgili çalışmaların bir araya toplanması ve hangi konularda çalışma yapılması gerekliliğinin bilinmesi uygun olacaktır.

Gıdaların insan sağlığı açısından değerinin bilinmesi ile birlikte ekoturizm için sürdürülebilir bir imaj ile talep olduğu unutulmamalıdır. Gıdaların uzman kişiler ile işlenmesi ve hazırlanması ne kadar önemli ise gıda atıklarının doğa ile çevreye atılmaması da o kadar önemlidir. Gıdaların güvenliği ve turistlere sunumu sadece bir otelin ya da turizm işletmesinin zararı olmaz, tüm ülke veya bölge imajını da zedeleyebilir. Bu nedenle, özellikle ekoturizm destinasyonlarında gıdaların uygun hijyen koşullarına göre hazırlanması, sunulması ve atıklarının doğaya karıştırılmaması önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Akyurt, H., & Turpcu, E. (2023). Otel Yöneticilerinin Ekoturizm Kapsamında Engelli Turizmi Kriterleri Değerlendirmesi: Ordu İli Üzerine Bir Araştırma. *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 171-186.
- Akyurt, H., & Ültay, E. (2021). Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitiminin Mevcut Durumu ve Turizm Sektörü Beklentileri. Ed: Ayşe Çatalcalı Ceylan, Ferhat Özbay, Zafer Özomay, Mustafa Batuhan Kurt. *Sosyal ve Beşerî Bilimlerde Araştırma ve Değerlendirmeler*, 2, ss. 160-187, Ankara: Gece Kitabevi.
- Akyurt, H., & Ültay, E. (2022). Ekoturizm ve ekoturizm rehberliği eğitimi lisansüstü tezlerinin bibliyometrik analizi. *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 56-70.
- Akyurt, H., & Yolasığmazoğlu, N. (2022). Covid-19 Süreci Sonrasında Otellerde Gıda Güvenliği ve Uygulama Önerileri. *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 107-121.
- Aschemann-Witzel, J., Asioli, D., Banovic, M., Perito, M. A., Peschel, A. O., & Stancu, V. (2023). Defining upcycled food: The dual role of upcycling in reducing food loss and waste. *Trends in Food Science & Technology*, 132, 132-137.
- Bai, C. L., Liu, L. Y., Hu, Y. B., Zeng, E. Y., & Guo, Y. (2022). Microplastics: A review of analytical methods, occurrence and characteristics in food, and potential toxicities to biota. *Science of the Total Environment*, 806, 150263.
- Benalaya, I., Alves, G., Lopes, J., & Silva, L. R. (2024). A review of natural polysaccharides: sources, characteristics, properties, food, and pharmaceutical applications. *International Journal of Molecular Sciences*, 25(2), 1322.
- Broad Leib, E. M., & Pollans, M. J. (2019). The new food safety. *Calif. L. Rev.*, 107, 1173.
- Burke, A. (2021). The crossroads of ecotourism dependency, food security and a global pandemic in Galápagos, Ecuador. *Sustainability*, 13(23), 13094.
- Donohoe, H. M., & Needham, R. D. (2006). Ecotourism: The evolving contemporary definition. *Journal of Ecotourism*, 5(3), 192-210.
- Firdani, F. (2022). Knowledge, attitudes and practices of hygiene and sanitation implementation on food handlers. *Jurnal Kesehatan Lingkungan Indonesia*, 21(2), 131-136.
- Gemeda, B. A., Dione, M., Ilboudo, G., Assefa, A., Lallogo, V., Grace, D., & Knight-Jones, T. J. (2024). Food safety and hygiene knowledge, attitudes and practices in street restaurants selling chicken in Ouagadougou, Burkina Faso. *Frontiers in Sustainable Food Systems*, 8, 1448127.
- Griffith, C. J., Jackson, L. M., & Lues, R. (2017). The food safety culture in a large South African food service complex: Perspectives on a case study. *British Food Journal*, 119(4), 729-743.
- Helmy, Y. A., El-Adawy, H., Sanad, Y. M., & Ghanem, M. (2023). Food safety and public health. *Frontiers in Microbiology*, 14, 1169139.

- Hermawan, H. (2022). Improving The Eco-Tourism Experience with Guiding Services and CHSE. *Jurnal Pariwisata*, 9(1), 47-58.
- Huang, C. C., Li, S. P., Chan, Y. K., Hsieh, M. Y., & Lai, J. C. M. (2023). Empirical research on the sustainable development of ecotourism with environmental education concepts. *Sustainability*, 15(13), 10307.
- Huang, C. C., Chan, Y. K., & Hsieh, M. Y. (2022). Preliminary research on the sustainable determinants of Taiwanese ecotourism with the international standards. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(21), 14489.
- Korucuk, S., Turpcu, E., & Akyurt, H. (2018). Bütünleşik Dematel ve Gia yöntemleri ile seyahat acentalarında lojistik performans unsurlarının ölçülmesi ve en ideal seyahat acentası seçimi: Giresun ili örneği. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 820-842.
- Lang, T., & Barling, D. (2012). Food security and food sustainability: reformulating the debate. *The geographical journal*, 178(4), 313-326.
- Leskovic, A., & Petrović, S. (2023). Pesticide use and degradation strategies: food safety, challenges and perspectives. *Foods*, 12(14), 2709.
- Limon, S. & Geniş, M. A. (2011). Turizm Sektöründe Simülasyon Uygulamaları Temalı Oteller, *Journal of Current Researches on Social Sciences (JoCReSS)*, 1(1) 9-23.
- MacLaurin, T. L. (2001). Food safety in travel and tourism. *Journal of Travel Research*, 39(3), 332-333.
- Magwedere, K., Songabe, T., & Dziva, F. (2015). Challenges of sanitary compliance related to trade in products of animal origin in Southern Africa. *Italian Journal of Food Safety*, 4(3), 5114.
- Mnguni, E. M., & Giampiccoli, A. (2019). Proposing a model on the recognition of indigenous food in tourism attraction and beyond. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 8(3), 1-13.
- Mueed, A., Shibli, S., Korma, S. A., Madjirebaye, P., Esatbeyoglu, T., & Deng, Z. (2022). Flaxseed bio-active compounds: Chemical composition, functional properties, food applications and health benefits-related gut microbes. *Foods*, 11(20), 3307.
- Olufemi, O. A., Akinremi, T. I., Oluwafemi, O., Caleb, A., Olarinde, R. O., & Idowu-Mogaji, G. O. (2024). Sustainable culinary tourism in Osogbo integrating ecotourism, nutrition, and gastronomy for holistic destination experiences. *Toros University Journal of Food, Nutrition and Gastronomy*, 3(2), 147-161.
- Pakdel, M., Olsen, A., & Bar, E. M. S. (2023). A review of food contaminants and their pathways within food processing facilities using open food processing equipment. *Journal of Food Protection*, 86(12), 100184.
- Pettoello-Mantovani, C., & Olivieri, B. (2022). Food safety and public health within the frame of the EU legislation. *Global Pediatrics*, 2, 100020.
- Schiefer, G., Reiche, R., & Deiters, J. (2013). Transparency in Food Networks-where to go. *International Journal on Food System Dynamics*, 4(4), 283-293.
- Schismenos, S., Zaimes, G. N., Iakovoglou, V., & Emmanouloudis, D. (2019). Environmental sustainability and ecotourism of riparian and deltaic ecosystems: Opportunities for rural Eastern Macedonia and Thrace, Greece. *International Journal of Environmental Studies*, 76(4), 675-688.
- Siddiqui, S. A., Singh, S., Bahmid, N. A., Shyu, D. J., Domínguez, R., Lorenzo, J. M., & Câmara, J. S. (2023). Polystyrene microplastic particles in the food chain: Characteristics and toxicity-A review. *Science of the Total Environment*, 892, 164531.
- Singh, R., & Puniya, A. K. (2024). Role of food safety regulations in protecting public health. *Indian journal of microbiology*, 64(3), 1376-1378.
- Somchan, S., & Panyarien, S. (2019). Tourist perceptions, behavioural characteristics and demands of agro-safety tourism as an economic value add for the ing river basin route, Thailand. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 7(1), 87-107.
- Tilleman, F., & Marcharis, M. (2017). The road towards community based ecotourism. *Maastricht University Journal of Sustainability Studies*, 3, 11-24.

- Törőcsik, M., & Rechnitzer, S. (2011). Codes of food consumption–messages of consumer behaviour and food trends. *Élelmiszer, Táplálkozás és Marketing*, 8(1-2), 3-8.
- Turpcu, E., & Akyurt, H. (2018). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer streslerinin belirlenmesi: Giresun üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(69), 365-380.
- Ültay, E. (2022). Primary Pre-Service Teachers' metaphorical Perceptions of The Concept of Environmental Pollution. *Journal of Baltic Science Education*, 21(2), 275-287.
- Ültay, E., Akyurt, H., & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 188-201.
- Vukolić, D., Radišić, M., Radišić, M., Pevac, D., Milošević, S., & Gajić, T. (2025). The Role of Food Safety in Sustainable Gastronomic Tourism: Insights from Farm-Stay Tourist Experiences. *Agriculture*, 15(18), 1966.

Bölüm 7

GIDA ATIKLARI VE EKOTURİZME ETKİLERİ

Neslihan AKYURT¹

Giriş

İnsan hayatı için en gerekli ve zorunlu olan durumlardan biri beslenme ihtiyacıdır. Dünyanın genel olarak yapısına bakıldığında bazı insanlar istediği gibi beslenebilmekte ancak bazı insanlar ise açlık ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu durumun en önemli sebeplerinden biri gıdaların eşit şekilde dağılmaması ile birlikte gıda atıklarının fazlalığıdır. İnsanların tükettikleri gıdaların atıklarının fazla olması hem insanlar arasında adaletsiz bir beslenme zincirine hem de dünyanın geri kalan kısmına etki etmektedir.

Gıda atıkları günümüz insanlığı için en önemli konular arasında gelmekle birlikte, etkileri de beklenenden çok daha fazla olmaktadır. Bu durum, gıda atık konusunun birçok farklı bilimsel çalışmaya konu olmasına yol açmıştır. Bilim insanları gıda atıkları konusunda neler yapılabileceğine dair önerilerde bulunmaktadır. İnsan hayatını doğrudan ilgilendiren konu olmasının yanı sıra doğal hayatı ve çevre koşullarını da uzun vade de etkileyen bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ekoturizm, turizm yoluyla koruma sağlamanın bir yolu olarak geniş çapta kabul görmektedir. Bu disiplin, ekoturizm deneyimlerine yönelik artan talebi karşılamak için başlangıcından bu yana önemli ölçüde gelişmiştir. Bununla birlikte, gıda atığı, kitlesel turizm de dahil olmak üzere herhangi bir turizm teklifi üzerinde önemli bir çevresel etkiye sahip olmasına rağmen, akademik ekoturizm literatüründe fazla ilgi görmemiştir. Taze gıda tüketiminin çevresel deneyimler sunan bir destinasyonda hayati öneme sahip olduğu göz önüne alındığında, gıda atığı ekoturizm bağlamında tartışılması gereken önemli bir konudur. Özellikle hassas bölgeler olmak üzere, genellikle ekoturizm destinasyonları olarak kabul

¹ Öğr. Gör. Dr., Giresun Üniversitesi, Espiye Meslek Yüksekokulu, Gıda Kalite Kontrolü ve Analizi Pr., neslihan.yolasigmazoglu@giresun.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-3827-6892

Gıda atığı yönetimi hak ettiği ilgiyi özellikle ekoturizm alanında görmemiştir. Otel gıda atıkları sadece küresel ısınmayı değil, aynı zamanda ekoturizmi de olumsuz etkilemektedir. Literatür, ekoturizmin turizm uygulamalarında doğal kaynakların korunmasını ve insan gıda sistemlerinin korunmasını vurguladığını öne sürmektedir. Bu ilkeler, ekoturizmle uyumunu vurgulayarak, turizm işletmelerinin ve dolayısıyla bu destinasyonlarda ziyaretlerde bulunan ve de turistik aktiviteler yapan turistlerin gıda atığı önlemlerine odaklanmasını talep etmektedir. Çalışma kapsamında, ekoturizm destinasyonlarındaki turistik işletmelerin yasal kurallara uymaları gerekliliği, denetimlerin sıklaştırılması ve turistler ile yöre halkının gıda atığı ile çevresel sonuçları hususunda bilinçlendirilmesi tavsiye edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akyurt, H., & Turpcu, E. (2023). Otel Yöneticilerinin Ekoturizm Kapsamında Engelli Turizmi Kriterleri Değerlendirmesi: Ordu İli Üzerine Bir Araştırma. *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 171-186.
- Akyurt, H., & Ültay, E. (2021). Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitiminin Mevcut Durumu ve Turizm Sektörü Beklentileri. Ed: Ayşe Çatalcalı Ceylan, Ferhat Özbay, Zafer Özomay, Mustafa Batuhan Kurt. *Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Araştırma ve Değerlendirmeler*, 2, ss. 160-187, Ankara: Gece Kitabevi.
- Baron, S., Patterson, A., Maull, R., & Warnaby, G. (2018). Feed people first: a service ecosystem perspective on innovative food waste reduction. *Journal of Service Research*, 21(1), 135-150.
- Bogenreuther, J., Kastner, T., Schneider, F., & Koellner, T. (2024). Biodiversity impact of food waste: Quantification for supply chain stages and products in Germany. *Journal of Industrial Ecology*, 28(2), 355-367.
- Chang, H. H. (2022). Is it unethical to waste food? Exploring consumer's ethical perspectives and waste intentions. *Current Psychology*, 41(12), 8434-8448.
- Curtis, K. R., & Slocum, S. L. (2016). The role of sustainability certification programs in reducing food waste in tourism. *Journal of Developments in Sustainable Agriculture*, 11(1), 1-7.
- Dahal, B., Anup, K. C., & Sapkota, R. P. (2020). Environmental impacts of community-based home stay ecotourism in Nepal. *The Gaze: Journal of Tourism and Hospitality*, 11(1), 60-80.
- Di Talia, E., Simeone, M., & Scarpato, D. (2019). Consumer behaviour types in household food waste. *Journal of cleaner production*, 214, 166-172.
- Dou, Z., & Toth, J. D. (2021). Global primary data on consumer food waste: Rate and characteristics—A review. *Resources, Conservation and Recycling*, 168, 105332.
- Grant, F., Di Veroli, J. N., & Rossi, L. (2023). Characterization of household food waste in Italy: Three year comparative assessment and evaluation of seasonality effects. *Waste Management*, 164, 171-180.
- Jin, Y., Li, Y., & Li, J. (2016). Influence of thermal pretreatment on physical and chemical properties of kitchen waste and the efficiency of anaerobic digestion. *Journal of environmental management*, 180, 291-300.
- Kumar, S., Hasija, N., Kumar, V., & Sageena, G. (2023). Ecotourism: a holistic assessment of environmental and socioeconomic effects towards sustainable development. *Current World Environment*, 18(2), 589.

- Le Pera, A., Sellaro, M., & Bencivenni, E. (2022). Composting food waste or digestate? Characteristics, statistical and life cycle assessment study based on an Italian composting plant. *Journal of Cleaner Production*, 350, 131552.
- Lo, I. M., & Woon, K. S. (2016). Food waste collection and recycling for value-added products: potential applications and challenges in Hong Kong. *Environmental Science and Pollution Research*, 23(8), 7081-7091.
- Mabaso, C. H., & Hewson, D. S. (2018). Employees' perceptions of food waste management in hotels. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 7(4), 1-15.
- Marashlian, N., & El-Fadel, M. (2005). The effect of food waste disposers on municipal waste and wastewater management. *Waste management & research*, 23(1), 20-31.
- Mohan, V., Deepak, B., & Sharma, D. (2017). Reduction and management of waste in hotel industries. *Int. J. Eng. Res. Appl*, 7(7), 34-37.
- Newsome, T. M., & Van Eeden, L. M. (2017). The effects of food waste on wildlife and humans. *Sustainability*, 9(7), 1269.
- Obersteiner, G., Gollnow, S., & Eriksson, M. (2021). Carbon footprint reduction potential of waste management strategies in tourism. *Environmental Development*, 39, 100617.
- Papargyropoulou, E., Lozano, R., Steinberger, J. K., Wright, N., & Bin Ujang, Z. (2014). The food waste hierarchy as a framework for the management of food surplus and food waste. *Journal of cleaner production*, 76, 106-115.
- Pauzi, I., & Purwoko, A. A. (2022). Organic waste management in the hospitality area for the development and conservation of ecotourism in the Mandalika Special Economic Zone, Indonesia: Literature Review. *Traektoriâ Nauki= Path of Science*, 8(11), 2010-2015.
- Peng, X., Jiang, Y., Chen, Z., Osman, A. I., Farghali, M., Rooney, D. W., & Yap, P. S. (2023). Recycling municipal, agricultural and industrial waste into energy, fertilizers, food and construction materials, and economic feasibility: a review. *Environmental Chemistry Letters*, 21(2), 765-801.
- Roy, P., Mohanty, A. K., Dick, P., & Misra, M. (2023). A review on the challenges and choices for food waste valorization: environmental and economic impacts. *ACS environmental Au*, 3(2), 58-75.
- Scherhauser, S., Moates, G., Hartikainen, H., Waldron, K., & Obersteiner, G. (2018). Environmental impacts of food waste in Europe. *Waste management*, 77, 98-113.
- Todd, E. C. D., & Faour-Klingbeil, D. (2024). Impact of food waste on society, specifically at retail and foodservice levels in developed and developing countries. *Foods*, 13(13), 2098.
- Turpcu, E., & Akyurt, H. (2018). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer streslerinin belirlenmesi: Giresun üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(69), 365-380.
- Ültay, E. (2022). Primary Pre-Service Teachers' metaphorical Perceptions of The Concept of Environmental Pollution. *Journal of Baltic Science Education*, 21(2), 275-287.
- Ültay, E., Akyurt, H., & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 188-201.
- Venkat, K. (2011). The climate change and economic impacts of food waste in the United States. *International Journal on Food System Dynamics*, 2(4), 431-446.

Bölüm 8

KLASİK YÖNETİM PARADİGMALARININ SÜRDÜRÜLEBİLİR EKOTURİZM BAĞLAMINDA KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Murat BAŞARAN¹

GİRİŞ

Modern sanayi toplumunun ve kitle üretim sistemlerinin ortaya çıkardığı yönetsel ihtiyaçların, yirminci yüzyılın başlarında klasik yönetim paradigmalarının gelişimine zemin hazırladığı ifade edilmektedir. Bu paradigmalar genel olarak rasyonellik, öngörülebilirlik, hiyerarşik düzen ve verimlilik ilkeleri çerçevesinde şekillenmektedir.

Geleneksel yönetim yazınının temelini oluşturan çalışmalar, modern organizasyonların biçimsel iskeletini oluşturmaktadır. Bu çerçevede, Taylor'ın (1911) Bilimsel Yönetim İlkeleri kapsamında iş süreçlerinin sistematik analizi, iş bölümü ve rasyonelleştirme esasları ön plana çıkarılmaktadır. Diğer yandan örgütlerin yapılandırılması ve yönetsel fonksiyonların sistematik analizi ise Fayol'un (1916) Yönetim Süreci Yaklaşımı ile formüle edilmektedir. Sürecin kuramsal boyutu, Weber'in (1978) yasal-rasyonel otoriteyi, liyakati ve kurumsallaşmayı esas alan Bürokrasi Kuramı ile bütünleştirilmektedir.

Pozitivist felsefeden beslenen bu kurucu yaklaşımlarda örgütler; dış çevreye kapalı, girdileri istikrarlı bir biçimde optimize ederek maksimum çıktıya dönüştüren rasyonel birer makine olarak ele alınmaktadır (Scott & Davis, 2007).

Klasik yönetim kuramları, her durum için geçerli olacak organizasyon yapısını bulmayı ana hedef olarak belirlemektedir. Bu durum da mekanik organizasyon modellerini ortaya çıkarmaktadır. Bu mekanik yapılar, insan unsurunu modelin birincil bir parçası olarak görmemektedir. Aksine sistem, insandan bağımsız maddi unsurların ve görevlerin belirli kurallara göre bir araya getirilmesiyle inşa

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, Giresun Meslek Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Pr., murat.basaran@giresun.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-5966-0722

Sonuç olarak, bu çalışma klasik yönetim düşüncesi ile sürdürülebilir ekoturizm yaklaşımı arasında mutlak bir uyum ya da karşıtlık bulunmadığını göstermektedir. Bunun yerine duruma göre değişen bir ilişkisel yapı olduğu görülmektedir. Bu durum, yönetim biliminde tek tip örgüt modeli olmayacağını ortaya koymaktadır. Aksine, çevresel koşullara duyarlı farklı örgütsel tasarımların önemini ifade etmektedir.

KAYNAKÇA

- Akyurt, H., & Turpcu, E. (2023). Otel Yöneticilerinin Ekoturizm Kapsamında Engelli Turizmi Kriterleri Değerlendirmesi: Ordu İli Üzerine Bir Araştırma. *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 171-186. <https://doi.org/10.58853/dumad.1383678>
- Boley, B. B., & Green, G. T. (2015). Ecotourism and Natural Resource Conservation: The 'Potential' For A Sustainable Symbiotic Relationship. *Journal of Ecotourism*, 15(1), 36–50.
- Burns, T., & Stalker, G. M. (1961). *The management of innovation*. Tavistock Publications.
- Butler, J. R. (1992). *Ecotourism: Its changing face and evolving philosophy*.
- Can, H. (2007). Yönetim Bilimi ve Tarihçesi, Salih Güney (Ed.), *Yönetim ve Organizasyon içinde* (s. 2-24), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ceballos-Lascuráin, H. (1996) Tourism, Ecotourism and Protected Areas: The State of Nature-Based Tourism around the World and Guidelines for Its Development. IUCN Publications, Cambridge, 301.
- Fayol, H. (1916). *Administration industrielle et générale*. Dunod et Pinat.
- Fennell, D. A. (2020). *Ecotourism* (5th ed.). Routledge.
- He, X., Cai, C., & Shi, J. (2023). Evaluation of tourism ecological security and its driving mechanism in the Yellow River Basin, China: Based on open systems theory and DPSIR model. *Systems*, 11(7), 336. <https://doi.org/10.3390/systems11070336>
- Scott, W. R., & Davis, G. F. (2007). Organizations and organizing: Rational, natural and open systems perspectives. Pearson Prentice Hall.
- Taylor, F. W. (1911). *The principles of scientific management*. Harper & Brothers.
- Weaver, D. B. (2005). Comprehensive and minimalist ecotourism: Parallels and divergences. *Journal of Sustainable Tourism*, 13(5), 439-456.
- Weber, M. (1978). *Economy and society: An outline of interpretive sociology* (G. Roth & C. Wittich, Çev. Ed.). University of California Press.

Bölüm 9

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK MASKESİNİN ARDI: EKOTURİZMDE ETİK TARTIŞMALAR VE YEŞİL AKLAMA

Güven KARAMAN¹

Giriş

Son yıllarda sürdürülebilirlik kavramı, küresel ölçekte çevresel, ekonomik ve sosyal krizlerin derinleşmesiyle birlikte teorik ve pratik alanlarda merkezi bir konuma yerleşmiştir (Sachs, 2015). Bu kapsamda sürdürülebilirlik, yalnızca normatif bir hedef olmaktan çıkarak işletmelerin rekabet stratejilerinin ve yönetim modellerinin temel bileşenlerinden biri haline gelmiştir. Bu dönüşüm, özellikle turizm sektöründe daha görünür hale gelmiş ve sektörün doğal kaynaklara olan bağımlılığı sürdürülebilirlik tartışmalarını daha da yoğunlaştırmıştır (Okumuş, 2026). Bu bağlamda, kitle turizminin yarattığı çevresel tahribat ve sosyo-kültürel bozulmalara alternatif olarak ortaya çıkan ekoturizm; doğa temelli, çevreye duyarlı ve yerel toplulukları destekleyici bir turizm yaklaşımı olarak ön plana çıkmıştır (Weaver, 2001). Ancak son yıllarda yapılan çalışmalar, ekoturizmin hızlı büyümesiyle birlikte sürdürülebilirlik iddialarının çoğu zaman pazarlama stratejilerinin bir parçası haline geldiğini ve bu durumun kavramın özünü zayıflattığını ortaya koymaktadır (Chang & ark., 2025).

Ekoturizm, teorik olarak çevresel koruma, yerel refahın artırılması ve kültürel sürdürülebilirliğin sağlanması gibi ideal hedefler üzerine inşa edilmiştir (Fennell, 2010). Ancak güncel literatür, bu idealler ile uygulamalar arasındaki boşluğun giderek arttığını göstermektedir. Özellikle sürdürülebilirlik söyleminin kurumsal iletişimde yoğun biçimde kullanılması, turizm işletmelerinin çevresel performansları ile sundukları imaj arasında önemli farklılıklar doğurmuştur. Bu durum, sürdürülebilirlik kavramının araçsallaştırıldığı yönündeki eleştirileri güçlendirmektedir (Quang-Thi & ark., 2026). Bu noktada, “yeşil aklama”

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi Bulancak Kadir Karabaş Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Lojistik Yönetimi AD, gkaraman28@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0002-1019-0368

Tüketiciler açısından ise çevresel bilinç düzeyinin artırılması büyük önem taşımaktadır. Günümüzde çevre dostu tüketim eğilimleri artmasına rağmen birçok tüketici sürdürülebilirlik söylemlerinin doğruluğunu sorgulamadan karar verebilmektedir. Bu nedenle tüketicilerin yalnızca reklam söylemlerine değil; işletmelerin gerçek uygulamalarına, sertifikalarına ve sürdürülebilirlik raporlarına dikkat etmesi gerekmektedir (Nygaard, 2023a). Bilinçli tüketici davranışları, yeşil aklama uygulamalarının azaltılmasında önemli bir baskı mekanizması oluşturacaktır.

Akademik literatür açısından değerlendirildiğinde yeşil aklama ve ekoturizm ilişkisine yönelik çalışmaların son yıllarda artış gösterdiği görülmektedir. Ancak mevcut araştırmaların önemli bir bölümü kavramsal tartışmalarla sınırlı kalmaktadır. Bu nedenle gelecekte yapılacak araştırmaların özellikle tüketici algısı, dijital pazarlama stratejileri, sürdürülebilirlik sertifikalarının etkinliği ve yerel toplulukların deneyimleri üzerine yoğunlaşması önerilir. Ayrıca farklı ülkelerdeki sürdürülebilir ekoturizm politikalarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi, literatüre önemli katkılar sağlayacaktır.

Sonuç olarak ekoturizm, doğru planlandığında çevresel koruma ve yerel kalkınma açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Ancak sürdürülebilirlik söylemlerinin ticari çıkarlar doğrultusunda araçsallaştırılması, ekoturizmin etik ve çevresel temellerini zayıflatmaktadır. Bu nedenle sürdürülebilirlik kavramının yalnızca bir pazarlama unsuru değil; çevresel sorumluluk, toplumsal adalet ve etik yönetim anlayışı çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Gerçek anlamda sürdürülebilir bir ekoturizm modeli ancak şeffaf yönetim, bağımsız denetim, yerel katılım ve etik sorumluluk ilkelerinin birlikte uygulanmasıyla mümkün olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akyurt, H. (2023). *Turizmin çevresel etkileri*. R. A. Wolff, K.Y. Genç ve N. Hüsnüoğlu (Eds.), Çevre ve Ekonomi içinde (75-100). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Aquino, R. S., Lück, M., & Schänzel, H. A. (2018). A conceptual framework of tourism social entrepreneurship for sustainable community development. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 37, 23–32. Doi: 10.1016/j.jhtm.2018.09.001.
- Barbosa, G. S., Drach, P. R., & Corbella, O. D. (2014). A conceptual review of the terms sustainable development and sustainability. *International Journal of Social Sciences*, 3(2), 1–15.
- Bilgili, M. Y. (2017). Ekonomik, ekolojik ve sosyal boyutlarıyla sürdürülebilir kalkınma. *Journal of International Social Research*, 10(49), 559-569.
- Chang, W., Li, H., & Khan, W. A. (2025). Influencing eco-conscious travelers: The role of green marketing in promoting sustainable destinations. *Acta Psychologica*, 260, 105506. Doi: 10.1016/j.actpsy.2025.105506.
- Delmas, M. A., & Burbano, V. C. (2011). The drivers of greenwashing. *California Management Review*, 54(1), 64-87. Doi: 10.1525/cmr.2011.54.1.64.

- De Leaniz, P. M. G., Crespo, Á. H., & Salmones, M. D. M. G. (2026). Sustainability Certification and Tourist Behavior: The Role of Trust in Certification Bodies and Destination Social Responsibility. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 33, 4260–4276. Doi: 10.1002/csr.70383.
- Diamantis, D., & Ladkin, A. (1999). The links between sustainable tourism and ecotourism: A definitional and operational perspective. *Journal of Tourism Studies*, 10(2), 35–46.
- DiMaggio, P. J., & Powell, W. W. (1983). The iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. *American Sociological Review*, 48(2), 147–160. Doi: 10.2307/2095101.
- Ekinci, E. (2018). İslam dini'nin çevreye ve çevre sorunlarına bakış açısı. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 129–140.
- Fletcher, R. (2009). Ecotourism discourse: Challenging the stakeholders theory. *Journal of Ecotourism*, 8(3), 269–285. Doi:10.1080/14724040902767245.
- Fennell, D. A. (2010). Ecotourism and the myth of indigenous stewardship. *Journal of Sustainable Tourism*, 16(2), 129–149. Doi: 10.2167/jost736.0.
- Fennell, D. A. (2019). Sustainability ethics in tourism: the imperative next imperative. *Tourism Recreation Research*, 44(1), 117–130. Doi: 10.1080/02508281.2018.1548090.
- Font, X., Gallego, I., & Canovas, J. P. M. (2026). Strategic responses to sustainability certification under regulatory uncertainty: a real-options perspective. *Journal of Sustainable Tourism*, 1–29. Doi: 10.1080/09669582.2026.2620461.
- Gedik, Y. (2020). Sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarla sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma. *Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 3 (3), 196–215. <https://izlik.org/JA94FY76EF>.
- Guo, Y., Jiang, J., & Li, S. (2019). A sustainable tourism policy research review. *Sustainability*, 11(11), 3187. Doi: 10.3390/su11113187.
- Huang, C. C., Li, S. P., Chan, Y. K., Hsieh, M. Y., & Lai, J. C. M. (2023). Empirical research on the sustainable development of ecotourism with environmental education concepts. *Sustainability*, 15(13), 10307. Doi: 10.3390/su151310307.
- Hvenegaard, G. T. (1994). Ecotourism: A status report and conceptual framework. *Journal of Tourism Studies*, 5(2), 24–35.
- Karaman, G. (2025). Stratejik yönetim, kurumsal sürdürülebilirlik ve kurumsal sosyal sorumluluk ilişkisinin rekabet gücüne etkileri üzerine teorik bir araştırma. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(4), 197–210. Doi: 10.52791/aksarayiibd.1646644.
- Kesgin, A. (2009). Etik üstüne. *Dini Araştırmalar*, 12(35), 143–160. <https://izlik.org/JA25GG78WK>.
- Kiper, T. (2013). Role of ecotourism in sustainable development. M. Özyavuz (ed.), In *Advances in Landscape Architecture* (pp. 773–802). InTech. Doi: 10.5772/55749
- Khalid, S., Ahmad, M. S., Ramayah, T., Hwang, J., & Kim, I. (2019). Community empowerment and sustainable tourism development: The mediating role of community support for tourism. *Sustainability*, 11(22), 6248. Doi: 10.3390/su11226248.
- Kurşunmaden, F. İ. (2026). İşletme yönetimi perspektifinden yeşil aklama: stratejik bir yanılsama mı yoksa rekabetçi bir araç mı? *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences (JOSHAS)*, 12(1), 81–91.
- Lovelock, B., & Lovelock, K. (2013). *The ethics of tourism: Critical and applied perspectives*. Routledge.
- Lyon, T. P., & Montgomery, A. W. (2015). The means and end of greenwash. *Organization & Environment*, 28(2), 223–249. Doi: 10.1177/1086026615575.
- Mihalic, T., Mohamadi, S., Abbasi, A., & David, L. D. (2021). Mapping a sustainable and responsible tourism paradigm: A bibliometric and citation network analysis. *Sustainability*, 13(2), 853. Doi:10.3390/su13020853.
- Moscato, G., & Murphy, L. (2014). There is no such thing as sustainable tourism: Re-conceptualizing tourism as a tool for sustainability. *Sustainability*, 6(5), 2538–2561. Doi: 10.3390/su6052538.

- Nygaard, A. (2023a). Sustainability labels and trust issues in tourism consumption. *Sustainability*, 15(9), 7421. Doi: 10.3390/su15097421.
- Nygaard A (2023b) Is sustainable certification's ability to combat greenwashing trustworthy? *Frontiers in Sustainability*, 4:1188069. Doi: 10.3389/frsus.2023.1188069.
- OECD. (2025). Protecting and empowering consumers in the green transition: Misleading green claims. *OECD Digital Economy Papers*. May 2025, No: 375.
- Okumuş, M. T. (2026). Sustainable tourism management: A systematic review with bibliographic analysis. *Ege Academic Review*, 26(1), 129-144. Doi: 10.21121/eab.20260109.
- Onur, M., Soyulu, A. G., Yorgancı, B., & Kılıçhan, R. (2026). A systematic and thematic review of greenwashing in the tourism and hospitality industry. *Sustainability*, 18 (3), 1255. Doi: 10.3390/su18031255.
- Özgür, M. E. (2017). Nüfus dinamikleri, çevre ve sürdürülebilirlik. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 15(1), 1-26. Doi: 10.1501/Cogbil_0000000178.
- Parker, S., & Khare, A. (2005). Understanding success factors for ensuring sustainability in ecotourism development in Southern Africa. *Journal of Ecotourism*, 4(1), 32-46. Doi: 10.1080/14724040508668436.
- Paul, M. V., & Nimmi, P. M. (2021). Sustainable Tourism Development: Discerning the impact of responsible tourism on community well-being, *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 5(5), 987-1001. Doi: 10.1108/JHTI-02-2021-0052.
- Petty, K. (2025). The dark side of ecotourism: Exploitation and sustainability paradox. https://observatory.wiki/The_Dark_Side_of_Ecotourism:_When_Green_Travel_Exploits_People_and_the_Planet.
- Ruggerio, C. A. (2021). Sustainability and sustainable development: A review of principles and definitions. *Science of the Total Environment*, 786, 147481. Doi: 10.1016/j.scitotenv.2021.147481.
- Quang-Thi P, Nguyen Tan T, Bui Thanh T, Dang-Van T (2026). State-of-the-art greenwashing research in tourism and hospitality. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 9(5), 2101-2123. Doi: 10.1108/JHTI-07-2025-0826.
- Sachs, J. D. (2015). Achieving the sustainable development goals. *Journal of International Business Ethics*, 8(2), 53-62.
- Salem, I. E., Elbaz, A. M., Hassan, H., Elsaqqa, M. A., & Magdy, A. (2026). The green paradox: when greenwashing erodes trust in sustainable hotels. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 1-25. Doi: 10.1108/IJCHM-04-2025-0625.
- Scott, D. (2011). Why sustainable tourism must address climate change. *Journal of Sustainable Tourism*, 19(1), 17-34. Doi: 10.1080/09669582.2010.539694.
- Smith, V. L., & Font, X. (2014). Volunteer tourism, greenwashing and understanding responsible marketing using market signaling theory. *Journal of Sustainable Tourism*, 22(6), 942-963. Doi: 10.1080/09669582.2013.871021.
- Singh, S., Dash, T. R., & Vashko, I. (2016). Tourism, ecotourism and sport tourism: The framework for certification. *Marketing Intelligence & Planning*, 34(2), 236-255. Doi: 10.1108/MIP-09-2014-0180.
- Stark, J. C. (2002). Ethics and ecotourism: Connections and conflicts. *Philosophy & Geography*, 5(1), 77-90. Doi: 10.1080/10903770120116868.
- Suchman, M. C. (1995). Meşruiyetin yönetimi: Stratejik ve kurumsal yaklaşımlar. *Yönetim Akademisi incelemesi*, 20 (3), 571-610.
- Şahin, M. K. (2010). Dini açıdan iş ahlakı: inancın iş ahlakının sürdürülebilirliğine katkısı üzerine. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14(2), 443-467. <https://izlik.org/JA22S-G33FM>.
- Voronkova, V., Nikitenko, V., Oleksenko, R., Cherep, A., Cherep, O., & Harbar, H. (2024). The creative development of green ecotourism concept as a sustainable development factor. *Revista de la Universidad del Zulia*, 15(42), 115-130.
- Vu, H. G. (2025). The impact of tourists' awareness of greenwashing on their intention of booking

- green accommodation services: the mediating roles of green skepticism and tourists trust. *Journal of Sustainable Marketing*, 6(2), 323-34.
- Wearing, S., & Wearing, M. (1999). Decommodifying ecotourism: Rethinking global-local interactions with host communities. *Loisir et Société / Society and Leisure*, 22(1), 39-70. Doi: 10.1080/07053436.1999.10715575.
- Weaver, D. B. (2001). Ecotourism as mass tourism: Contradiction or reality?. *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 42(2), 104-112. Doi: 10.1177/0010880401422010.
- Wight, P. (1995). Sustainable ecotourism. *Tourism Recreation Research*, 20(1), 5-13. Doi: 10.1080/02508281.1995.11014727.
- World Commission on Environment and Development. (1987). *Our common future*. Oxford University Press.

Bölüm 10

PAZARLAMA HİZMET EKOSİSTEMİNİN TURİZM SEKTÖRÜNE YANSIMASI: AKILLI TURİZM EKOSİSTEMİ

Mehmet Ali GENİŞ¹

Giriş

Çağdaş pazarlama/işletme yazınının genel bir incelemesi işletmelerin güncel iş yapma stratejilerinin ortaya çıkmasına neden olan bağlamın üç temel eğilim (dijitalleşme, küreselleşme ve çevre korumacılığı) çerçevesinde açıklandığını gösterir (Iansiti ve Leiven, 2004; Geniş, 2022; Papatya, 2022). Bu eğilimler, çağdaş iş yapma biçimlerinin giderek daha simbiyotik, teknolojik ve yeşil yenilik odaklı hale gelmesini gerektirmiştir (Akaka, Vargo ve Lusch, 2013; Papatya, 2022). Nitekim çağdaş hizmet baskın rekabet koşullarında pazarlar, kaynaklar giderek daha fazla ağ ilişkileriyle birbirine bağlanmış ve ortak değer yaratımına dayalı yeni iş modelleri önerilmiştir (Vargo ve Lusch, 2017). Bu açıdan otel işletmelerinin hizmet sunumlarını genişletme, tedarik ağlarını ölçeklendirme, kaynak bütünleştirmesi sağlama ve bu açıdan stratejik rekabet avantajı gerçekleştirme hedeflerine bağlı farklı aktörlerle belirli bir ağ teknolojisi üzerinden çok taraflı ve karmaşık bağlantılar kurmasını açıklayan turizm ekosistemi yaklaşımı çağdaş hizmet sektörünün iş yapma biçimlerine ilişkin önemli açılımlar sağlamaktadır (Gretzel, Sigala, Xiang ve Koo, 2015; Giannopoulos, Piha ve Skourtis: 2021; Polese, vd., 2018). Thomas ve Ritala'nın (2022: 515) tanımıyla iş dünyası için “*ekosistemler, kolektif olarak bir ekosistem değer teklifi üreten ve tipik olarak temel teknolojiye (bir platform gibi) veya diğer kaynaklara sahip olan odak bir aktör tarafından yönetilen, hiyerarşik olarak bağımsız ancak birbirine bağımlı heterojen katılımcılardan oluşan topluluklardır*”.

Turizm işletmeciliği yazını incelendiğinde ekosistem odaklı yaklaşımların pazarlamada hizmet baskın mantık çerçevesinde açıklanan hizmet ekosistemleri

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, Bulancak Kadir Karabaş Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Uluslararası Ticaret ve Finansman AD, m.aligenis@giresun.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-1503-6765

deneyimlerin sadece belli bir mekân ve zaman çerçevesinde sınırlandırılmaması, farklı mekânsal gerçeklikler arasındaki sınırların bulanıklaşmasını sağlayan dijital teknolojilerin turizm sektöründe yaygın olarak kullanılmasıyla mümkün olmuş ve bu durum teknoloji bağlantılı turizm deneyiminin çağdaş rekabet koşullarının vazgeçilmez bir ögesi olmasını sağlamıştır. Daha da önemlisi turist deneyiminin üretilmesi ya da iyileştirilmesi tek bir otel hizmet üreticisinin kendi başına gerçekleştirebileceği bir süreç olmaktan çıkarak, farklı kapasite ve yeteneklere sahip aktör ve tüketici katılımını gerektiren karmaşık süreçler/ilişkiler bütünü haline gelmiştir. Yani otel hizmet ve deneyimi artık sadece bir konaklama ya da otel içi aktiviteler toplamı olarak değil, farklı aktör ve katmanlar ölçeğinde üretilen değerlerin (deneyim, destinasyon) bir toplamı olarak karmaşılaşmış ve karmaşık değer/deneyimlerin üretilmesinde ortak/simbiotik hareketi (kaynak, yetenek, amaç bütünleşmesi) odağa alan iş modellerinin kullanılması, işletmelerin hayata kalmaları ya da büyüebilmeleri için temel bir mesele haline gelmiştir. Bu çerçevede pazarlamada hizmet ekosistemleri görüşlerine bağlanan otel hizmet ekosistemi ile akıllı turizm ekosistem yaklaşım ve uygulamalarının çağdaş turizm deneyimlerinin üretilmesine önemli bir konumda bulunduğu ve bu konumun temelde dijital teknoloji odaklı yönetim modellerinin çağdaş rekabet koşullarının temel itici gücü olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Abdelmalak, F. (2024). Smart tourism destinations: Governance and resilience the use of ICTs in destination governance and its impact on resilience. *Journal of Smart Tourism*, 4(2), 35-45.
- Achrol, R. S., & Kotler, P. (1999). Marketing in the network economy. *Journal of marketing*, 63(4), 146-163.
- Akaka, M. A., & Vargo, S. L. (2015). Extending the context of service: from encounters to ecosystems. *Journal of Services Marketing*, 29(6-7), 453-462.
- Akaka, M. A., Vargo, S. L., & Lusch, R. F. (2013). The complexity of context: A service ecosystems approach for international marketing. *Journal of international marketing*, 21(4), 1-20.
- Akaka, M. A., Vargo, S. L., & Lusch, R. F. (2012). An exploration of networks in value co-creation: A service ecosystems view. *Review of Marketing Research*, 9, 13-50.
- Akbar, Y. H., & Tracogna, A. (2018). The sharing economy and the future of the hotel industry: Transaction cost theory and platform economics. *International Journal of Hospitality Management*, 71, 91-101.
- Akyurt, H., & Turpcu, E. (2023). Otel yöneticilerinin ekoturizm kapsamında engelli turizmi kriterleri değerlendirmesi: ordu ili üzerine bir araştırma. *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 171-186.
- Alderson, W. (1957), *Marketing Behavior and Executive Action*, Richard D. Irwin, Homewood, IL.
- Alderson, W. (1965), *Dynamic Marketing Behavior: A Functionalist Theory of Marketing*, Richard D. Irwin, Homewood, IL.
- Anderson, J. Håkansson, H. ve Johanson, J. (1994). *Dyadic Business Relationships within a Business Network Context*. J. Mark. 58, 1-15.

- Barile, S., Ciasullo, M. V., Troisi, O., & Sarno, D. (2017). The role of technology and institutions in tourism service ecosystems: Findings from a case study. *The TQM Journal*, 29(6), 811-833.
- Beirão, G., Patrício, L., & Fisk, R. P. (2017). Value cocreation in service ecosystems: investigating health care at the micro, meso, and macro levels. *Journal of Service Management*, 28(2), 227-249.
- Bichler, B. F., Kallmuenzer, A., & Peters, M. (2020). Entrepreneurial ecosystems in hospitality: The relevance of entrepreneurs' quality of life. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 44, 152-161.
- Boes, K., Buhalis, D., & Inversini, A. (2016). Smart tourism destinations: ecosystems for tourism destination competitiveness. *International Journal of Tourism Cities*, 2(2), 108-124.
- Borkmann, V., & Gaulinger, R. (2024). FutureHotel-The Hotel Service Ecosystem as an Opportunity Space for the Hotel of the Future. Fraunhofer IAO. <https://doi.org/10.24406/publica-3559>.
- Buhalis, D., & Leung, R. (2018). Smart hospitality-Interconnectivity and interoperability towards an ecosystem. *International Journal of Hospitality Management*, 71, 41-50.
- Fatma, A., & Bhatt, V. (2026). Conceptualizing smart tourism ecosystem: multi-level framework integrating smart technologies and stakeholders for value Co-creation. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 1-24.
- Fisk, G. (1967). *Marketing systems, an introductory analysis*. New York: Harper & Row.
- Fisk, G. (1974). *Marketing and the Ecological Crisis*. New York: Harper & Row
- Ford, D., & Håkansson, H. (2006). IMP-some things achieved: much more to do. *European Journal of Marketing*, 40(3-4), 248-258.
- Garanti, Z. (2023). Value co-creation in smart tourism destinations. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 15(5), 468-475.
- Geniş, M. A. (2022). Küresel pazarlama stratejilerinin uluslararası politik ekonomisine doğru. *FİNANS VE EKONOMİ Politika ve Anlayışlarına Teorik Çıkarımlar* (Der. Şahin Karabulut), Bursa: Ekin Yayınevi.
- Giannopoulos, A., Piha, L., & Skourtis, G. (2021). Destination branding and co-creation: a service ecosystem perspective. *Journal of Product & Brand Management*, 30(1), 148-166.
- Giannopoulos, A., Skourtis, G., Kalliga, A., Dontas-Chrysis, D. M., & Paschalidis, D. (2020). Co-creating high-value hospitality services in the tourism ecosystem: towards a paradigm shift?. *Journal of Tourism, Heritage & Services Marketing*, 6(1), 3-11.
- Grängsjö, Y. V. F., & Gummesson, E. (2006). Hotel networks and social capital in destination marketing. *International Journal of Service Industry Management*, 17(1), 58-75.
- Gretzel, U., Sigala, M., Xiang, Z., & Koo, C. (2015). Smart tourism: foundations and developments. *Electronic markets*, 25(3), 179-188.
- Gretzel, U., Werthner, H., Koo, C., & Lamsfus, C. (2015). Conceptual foundations for understanding smart tourism ecosystems. *Computers in Human Behavior*, 50, 558-563.
- Grönroos, C. (2006). Adopting a service logic for marketing. *Marketing theory*, 6(3), 317-333.
- Gummesson, E., & Grönroos, C. (2012). The emergence of the new service marketing: Nordic School perspectives. *Journal of Service Management*, 23(4), 479-497.
- Håkansson, H., & Snehota, I. (1995). *Developing relationships in business networks*. London: Routledge.
- Hewett, K., Hult, G. T. M., Mantrala, M. K., Nim, N., & Pedada, K. (2022). Cross-border marketing ecosystem orchestration: A conceptualization of its determinants and boundary conditions. *International Journal of Research in Marketing*, 39(2), 619-638.
- Iansiti, M., & Levien, R. (2004a). Strategy as ecology. *Harvard business review*, 82(3), 68-81.
- Iansiti, M., & Levien, R. (2004b). Keystone and dominators: Framing operating and technology strategy in a business ecosystem. *Harvard Business School, Boston*, 3(1-82).
- Jóhannesson, G. T. (2005). Tourism translations: Actor-network theory and tourism research. *Tourist studies*, 5(2), 133-150.
- Jovicic, D. Z. (2019). From the traditional understanding of tourism destination to the smart tourism destination. *Current Issues in Tourism*, 22(3), 276-282.

- Kangun, N. (1981) Marketing and entropy process in a new world view. *Proceedings of the 1981 of American marketing association educators conference*, n.47, Chicago.
- Maglio, P. P., & Spohrer, J. (2008). Fundamentals of service science. *Journal of the academy of marketing science*, 36(1), 18-20.
- McCarthy, E. J. (1978). *Basic Marketing: A Managerial Approach*. Newyork: RD Irwin
- Moore, J. F. (1993). Predators and prey: a new ecology of competition. *Harvard business review*, 71(3), 75-86.
- Moore, J. F. (1996). *The Death of Competition: Leadership and Strategy in the Age of Business Ecosystems*. New York: Harper Business.
- Möller, K., Nenonen, S., & Storbacka, K. (2020). Networks, ecosystems, fields, market systems? Making sense of the business environment. *Industrial Marketing Management*, 90, 380-399.
- Ng, I. C., & Vargo, S. L. (2018). Service-dominant logic, service ecosystems and institutions: an editorial. *Journal of Service Management*, 29(4), 518-520.
- Papatya, G. (2022). Fenomenal ifşanın inşası olarak postyönetim: bir distopik yönetimbilim deneyimi. *Mehmet Akif Ersoy University Journal of Social Sciences Institute*, (35), 85-103.
- Papatya, N. (2022). Ekosistem pazarlama ile adil ve kapsayıcı ekonomi politik inşa edilebilir mi? Epigenetik bir inceleme ve gelecek yönelimleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 17(1), 127-145.
- Park, S. Y., & Vargo, S. L. (2012). The service-dominant logic approach to tourism marketing strategy. *Strategic marketing in tourism services*, 231, 231-246.
- Pearce, D. (1989). Planning for tourism, *Tourism Development*, Pearce, D. (Ed.), 2nd ed., Longman, London, 244-279.
- Polese, F., Botti, A., Grimaldi, M., Monda, A., & Vesci, M. (2018). Social innovation in smart tourism ecosystems: How technology and institutions shape sustainable value co-creation. *Sustainability*, 10(1), 140-164.
- Porter, M. E. (1980). *Competitive Strategy*. New York: Free Press
- Prahalad, C. K., & Ramaswamy, V. (2004). Co-creation experiences: The next practice in value creation. *Journal of interactive marketing*, 18(3), 5-14.
- Prentice, C., Tracogna, A., & Akbar, Y. H. (2025). The Paths to an enhanced ecosystem for international hotel chains. *Journal of the Knowledge Economy*, 16(5), 16033-16057.
- Priem, R. L. (1992). Industrial organization economics and Alderson's general theory of marketing. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 20(2), 135-141.
- Prikshat, V., Okumus, F., & De Martino, M. (2026). Sustainable circular innovation ecosystem for hospitality and tourism. *Tourism Review*, 81(3), 994-1018.
- Sarkar, C., & Kotler, P. (2019). Ecosystem marketing: The future of competition. *The Marketing Journal*, 21.
- Sedarati, P., Manuel, F., Serra, D., & Jere Jakulin, T. (2022). Systems approach to model smart tourism ecosystems. *International Journal for Quality Research*, 16(1), 285-306
- Sheth, J.N., & Parvatiyar, A. (2001). The Antecedents and consequences of integrated global marketing. *International Marketing Review*, 18(1): 16-29.
- Thomas, L. D., & Ritala, P. (2022). Ecosystem legitimacy emergence: A collective action view. *Journal of Management*, 48(3), 515-541.
- Turpcu, E., Selçuk, G. N., & Akyurt, H. (2018). Uzungöl yöresini ziyaret eden yabancı ekoturistlerin memnuniyet algısının destinasyon sadakatı üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(18), 299-331.
- Vargo, S. L., & Lusch, R. F. (2004). Evolving to a new dominant logic for marketing. *Journal of Marketing*, 68, 1-17
- Vargo, S. L., & Lusch, R. F. (2008). Service-dominant logic: continuing the evolution. *Journal of the Academy of marketing Science*, 36(1), 1-10.
- Vargo, S. L., & Lusch, R. F. (2016). Institutions and axioms: an extension and update of service-dominant logic. *Journal of the Academy of marketing Science*, 44(1), 5-23.

- Vargo, S. L., & Lusch, R. F. (2017). Service-dominant logic 2025. *International Journal Of Research in Marketing*, 34(1), 46-67.
- Webster, C. M., & Morrison, P. D. (2004). Network analysis in marketing. *Australasian Marketing Journal (AMJ)*, 12(2), 8-18.
- Wilkinson, I. (2001). A history of network and channels thinking in marketing in the 20th century. *Australasian marketing journal*, 9(2), 23-52.
- Zhang, Y., & Deng, B. (2024). Exploring the nexus of smart technologies and sustainable ecotourism: A systematic review. *Heliyon*, 10(11), 1-21.

Bölüm 11

EKOTURİZMDE YAVAŞ PAZARLAMA PARADİGMASI

Burcu AKKAYA ATİKSOY¹

Giriş

Ekoturizm, doğa temelli seyahat deneyimlerinin yalnızca ziyaret ve tüketim mantığıyla ele alınamayacağını gösteren önemli alanlardan biridir. Doğal alanların korunması, yerel halkın sürece dâhil edilmesi, ziyaretçilerin çevresel farkındalık kazanması ve turizm faaliyetlerinin uzun vadeli etkilerinin gözetilmesi, ekoturizmi sıradan bir tanıtım ya da pazarlama konusu olmaktan uzaklaştırmaktadır. Bu nedenle ekoturizmde pazarlama, yalnızca destinasyonun görünürlüğünü artırmaya yönelik bir araç olarak değil, aynı zamanda koruma, sorumluluk ve sürdürülebilir değer üretimiyle ilişkili bir süreç olarak düşünülmelidir.

Yavaş pazarlama yaklaşımı bu noktada ekoturizmle güçlü bir bağ kurmaktadır. Çünkü ekoturizmde amaç her zaman daha fazla kişiye ulaşmak ya da daha hızlı talep oluşturmak değildir. Aksine, destinasyonun doğal ve kültürel yapısıyla uyumlu ziyaretçiye ulaşmak, ziyaretçiye düşünme ve öğrenme alanı açmak, yerel değerleri tüketim nesnesine dönüştürmeden görünür kılmak ve turizm faaliyetlerini daha dengeli bir çerçevede yürütmek önem taşımaktadır. Bu açıdan yavaş pazarlama, ekoturizmde pazarlama faaliyetlerinin yalnızca talep yaratma amacıyla değil, destinasyonun taşıma kapasitesi, yerel değerleri ve ziyaretçi deneyiminin niteliği dikkate alınarak yürütülmesini destekleyen bir yaklaşım sunmaktadır.

Bu çalışmada, yavaş pazarlama yaklaşımı öncelikle kavram, temel ilkeler ve geleneksel pazarlamayla karşılaştırma çerçevesinde açıklanmakta, ardından sürdürülebilirlik ile ilişkisi üzerinde durulmaktadır. Devamında ekoturizmin genel çerçevesi ele alınmakta ve ekoturizm ile yavaş pazarlama arasındaki ortak noktalar değerlendirilmektedir. Son kısımda ise ekoturizmde yavaş pazarlama stratejileri genel hatlarıyla incelenmektedir.

¹ Öğr. Gör. Dr., Giresun Üniversitesi, akkaya_burcu@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0002-1624-2368

KAYNAKÇA

- Abeli, S. R. (2017). Local communities' perception of ecotourism and attitudes towards conservation of Lake Natron Ramsar Site, Tanzania. *International Journal of Humanities and Social Science*, 7 (1), 162-176.
- BEIDEAS. (2023). *Slow marketing: Less is more.* (14/05/2026 tarihinde <https://beideas.pt/en/2023/11/02/slow-marketing/> adresinden ulaşılmıştır).
- Bouwer, S., Geldenhuys, S., Hermann, U., & Taylor, T. (2022). Values for an undergraduate ecotourism management curriculum in South Africa: A mixed-methods study. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 22 (4), 337-359. Doi: 10.1080/15313220.2021.2004573
- Campagna, C. L., Donthu, N., & Yoo, B. (2023). Brand authenticity: Literature review, comprehensive definition, and an amalgamated scale. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 31 (2), 129-145. Doi: 10.1080/10696679.2021.2018937
- Cittaslow International. (t.y.). *Mission & history.* (20/05/2026 tarihinde <https://www.cittaslow.org/network> adresinden ulaşılmıştır).
- Cossengue, P. R., Brea, J. F., & Tavares, F. O. (2025). The transformative power of ecotourism: A comprehensive review of its economic, social, and environmental impacts. *Land*, 14 (8), 1531. Doi: 10.3390/land14081531
- Dinç, Y., Uğuz, S. Ç., & Gökdeniz, A. (2018). Edremit Körfezi'nde sürdürülebilir turizm politikaları çerçevesinde eko turizm uygulama alanları. *2nd International Rural Tourism And Development Congress*, Bodrum-Muğla, 10-13 Mayıs 2018.
- Drumm, A., Moore, A., Soles, A., Patterson, C., & Terborgh, J. E. (2004). *Ecotourism Development: A Manual for Conservation Planners and Managers, Volume II: The Business of Ecotourism Development and Management.* The Nature Conservancy.
- Eagles, P. F. J., McCool, S. F., & Haynes, C. D. A. (2002). *Sustainable tourism in protected areas: Guidelines for planning and management.* Gland, Switzerland and Cambridge, UK: IUCN.
- Grönroos, C. (1994). *From marketing mix to relationship marketing: Towards a paradigm shift in marketing.* *Management Decision*, 32 (2), 4-20. Doi: 10.1108/00251749410054774
- Hmurovic, J., Lamberton, C., & Goldsmith, K. (2022). *Examining the efficacy of time scarcity marketing promotions in online retail.* *Journal of Marketing Research*, 60 (2), 299-328. Doi: 10.1177/00222437221118856
- Honoré, C. (2004). *In praise of slowness: Challenging the cult of speed.* San Francisco: Harper San Francisco.
- Jamroz, U. (2007). Marketing of tourism: A paradigm shift toward sustainability. *International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research*, 1 (2), 117-130. Doi: 10.1108/17506180710751669
- Klarin, A., Park, E., Xiao, Q., & Kim, S. (2023). Time to transform the way we travel?: A conceptual framework for slow tourism and travel research. *Tourism Management Perspectives*, 46, 101100.
- Lemon, K. N., & Verhoef, P. C. (2016). Understanding customer experience throughout the customer journey. *Journal of Marketing*, 80 (6), 69-96. Doi: 10.1509/jm.15.0420
- Leung, Y.-F., Spenceley, A., Hvenegaard, G., & Buckley, R. (Eds.). (2018). *Tourism and visitor management in protected areas: Guidelines for sustainability* (Best Practice Protected Area Guidelines Series No. 27). Gland, Switzerland: IUCN.
- Mohan, T. (2018a). Slow Marketing: A new way to move fast. *Research Review International Journal of Multidisciplinary*, 3 (3), 238-241.
- Mohan, T. (2018b). Slow Marketing: Strategies for meaningful customer engagement. *Research Review International Journal of Multidisciplinary*, 3 (4), 197-200.
- Morgan, R. M., & Hunt, S. D. (1994). The commitment-trust theory of relationship marketing. *Journal of Marketing*, 58 (3), 20-38. Doi: 10.1177/0022242994058003
- Noo-urai, N., & Jaroenwisai, K. (2016). A changing of marketing concept lead to sustainable business. *International Journal of Business and Social Science*, 7 (4), 114-119.

- Peattie, K., & Belz, F-M. (2010). *Sustainability marketing: An innovative conception of marketing. Marketing Review St. Gallen*, 27 (5), 8-15. Doi: 10.1007/s11621-010-0085-7
- Ross, S., & Wall, G. (1999). Ecotourism: Towards congruence between theory and practice. *Tourism Management*, 20 (1), 123-132. Doi: 10.1016/S0261-5177(98)00098-3
- Sancheti, N. (2026). *Why slow marketing is the smartest move in 2026 and beyond: Your complete guide*. (10/05/2026 tarihinde <https://kreativstreet.com/resources/blog/slow-marketing-strategy-complete-guide/> adresinden ulaşılmıştır).
- Slow Food. (t.y.). *Our history*. (18/05/2026 tarihinde <https://www.slowfood.com/our-history/> adresinden ulaşılmıştır).
- Stronza, A. L., Hunt, C. A., & Fitzgerald, L. A. (2019). Ecotourism for conservation?. *Annual Review of Environment and Resources*, 44, 229-253. DOI:10.1146/annurev-environ-101718-033046
- TIES (The International Ecotourism Society) (t.y.). *What is ecotourism?*. (12/05/2026 tarihinde <https://ecotourism.org/what-is-ecotourism/> adresinden ulaşılmıştır).
- U.S. Congress, Office of Technology Assessment. (1992). *Science and technology issues in coastal ecotourism: Background paper* (OTA-BF-F-86). U.S. Government Printing Office. <https://hdl.handle.net/2027/mdp.39015029457705>
- United Nations Environment Programme (UNEP) & World Tourism Organization (WTO). (2005). *Making tourism more sustainable: A guide for policy makers*. World Tourism Organization. <https://doi.org/10.18111/9789284408214>
- Vigneron, F. (2017). The seven habits of luxury brands. *Journal of International Marketing Strategy*, 5 (1), 1-16.
- WWF International. (2001). *Guidelines for Community-Based Ecotourism Development*. WWF International.
- Yan, L., Gooi, L., Huang, W., & Wang, X. (2025). Ecotourism and economic sustainable development of local communities from the lens of technological innovation: The synergistic role of green industry and social capital. *International Review of Economics and Finance*, 104, 104720. <https://doi.org/10.1016/j.iref.2025.104720>